

Koldioxid- teater

PÅ MUSEUM →

~~KARLSGATAN 2~~

Hur kan teater och design användas på ett museum för att skapa engagemang för jordens klimat?

Den här boken handlar om projektet Koldioxidteater där vi undersökte den frågan. Koldioxidteater på Västmanlands läns museum var ett projekt som förenade ungdomar, museipersonal, forskare, skådespelare och andra intresserade. Projektet fokuserade på att stödja unga människors förmåga att reflektera över och kritiskt granska sociala normer och praxis kring klimatmål och koldioxidutsläpp. Föremål från museets samlingar, utställningar och museets pedagogiska rekvisita var centrala i projektet.

Unga människor var vår målgrupp, men processen visade sig påverka alla deltagare och museet på olika sätt. Med den här boken vill vi inspirera dig till att utforska hur museer kan utveckla nya sätt att arbeta tillsammans med besökare för att ta sig an samtidens globala utmaningar. I texten har vi blandat beskrivningar av projektet, processen och metoderna med personliga berättelser från oss som deltog för att kunna dela så många olika perspektiv av projektet som möjligt med dig. Vi hoppas att du ska bli inspirerad att utveckla arbetssätt och metoder vidare!

AV: Jennie Schaeffer, Merja Ryöppy, Lizette Reitsma, Henry Larsen, Sofie Nyström, Hayley Ho, Birgit Brunklaus, Eden Allalouf, Cornelia Vadlin,

Henry Ash, Helena Arnell, Isa Espling, Tova Anderberg Wallin, Laura Gottlieb, Andreea Strineholm, Elena Strøbech och Anna Blom Allalouf

PROJEKTPARTNERS: Västmanlands läns museum, RISE Research Institutes of Sweden och Syddansk Universitet

FINANSIÄR: Formas, ett statligt forskningsråd för hållbar utveckling.

INLAGA OCH OMSLAG: Svanenmärkt papper

GRAFISK FORM: Haus

TRYCK: Stibo, 2020

REPRO: John Eklund Svedlin

UTGIVEN AV: Västmanlands läns museum

ISBN: 978-91-87828-70-6

Bara några få tryckta exemplar finns av boken, men du kan hitta fulltextversioner på både engelska och svenska online här: www.vastmanlandslansmuseum.se/koldioxidteater

Deltagare gestaltar arbetet med projektet i en pop-up scen i samband med att den andra av ungdomarnas sommarutställningar invigdes.

Den här boken är förknippad med Så mycket känslor

Jag har inte städad mitt rum på evigheter, jag har liksom vant mig vid det tunna lagret damm som likt ett mjukt, hemtrevligt täcke har legat över mitt rum. Men idag har jag bestämt mig för att äntligen städa. Jag börjar med att städa under min säng, under den finns all skit man kan tänka sig! Böcker i massor, kläder jag aldrig använder, roliga hattar (från perioden jag alltid bar hatt) och miljontals dammtussar. Jag börjar dra ut allt som legat gömt under min säng. Plötsligt får jag tag i något som inte alls känns som gamla kläder och dammtussar, det är en bok och så fort jag ser den vet jag var det är. I mina händer håller jag anteckningsboken jag använde under mitt sommarjobb med Koldioxidteater. Det är en märklig bok full med klotter, glitterlim och påklistrade sugrör i regnbågens alla färger. Jag granskar boken och känner tårar rinna ner för mina kinder. Den här boken är förknippad med så mycket känslor, när jag ser den och bläddrar i den minns jag en av de bästa somrarna i mitt liv. I anteckningsblocket finns alla galna, geniala och fantastiska idéer Isa, Henry, Eden och

jag lyckades få fram under sommaren med Koldioxidteater projektet. Där finns intervjuer med boende på Äppelparkens äldreboende, citat som "jag hatar plast" och oräkneliga attgöra-listor med punkter så som "hitta barbiedocka, smälta barbie docka?". Jag slår igen anteckningsblocket och tänker att den här borde inte ligga under min säng. Jag tar den och ställer den i min bokhylla tillsammans med mina andra favoritböcker.

I hate
Plastz

Koldioxidteaterprojektet har varit bland det roligaste jag har varit med om. Jag har träffat så fina och knasiga människor och skrattat tills jag fått kramp i magen. Men jag har inte bara haft kul, jag har även lärt mig så otroligt mycket. Jag har lärt mig mer om klimatkrisen och hur vi kan påverka klimatet och miljön genom de val vi gör i vår vardag. Jag har lärt mig nya saker om klimatpåverkan som t ex vad skillnaden är i koldioxidutsläpp mellan olika matprodukter, kläder, transportsätt osv. Genom alla workshopparna har jag känt mig mer och mer trygg med att dela med mig av mina idéer och tankar, jag känner att jag haft en plats där jag både har kunnat ta del av andras funderingar men också kunnat uttrycka mina egna. Även sommarjobbet med Koldioxidteater var så givande och kul, de var det bästa jobbet jag någonsin haft. Att tillsammans med de andra i min grupp ta fram en utställning där vi belyste klimatfrågan var så roligt, jag kände verkligen en frihet av att vi kunde forma utställningen till precis det vi ville och att det fanns ett förtroende för oss hos våra arbetsledare. Sommarjobbet fick mig verkligen att växa.

CORNELIA, student,
tonåring på 2010- och 2020-talen

Introduktion

Det finns väl underbyggd information om klimatförändringar idag. Jordens klimat blir allt varmare. Fortsatta utsläpp innebär fortsatt stigande temperatur. Även om världens länder genomför kraftiga begränsningar av sina utsläpp de närmaste

årtiondena kommer jordens klimat fortsätta att förändras de kommande seklerna. FN:s klimatpanel IPCC har slagit fast att människans påverkan ligger bakom merparten av den temperaturökning som skett sedan 1900-talets mitt. Effekterna av den ökade uppvärmningen är till exempel översvämningar och torka, minskad tillgång på färskvatten, större andel klimatflyktingar och jordbrukskatastrofer.

Det finns också nationella, europeiska och globala mål och rekommendationer för att minska utsläppen av koldioxid, mål som ofta formuleras av klimatforskare. För att komma

vidare från en situation där medborgare informeras och får en ökad medvetenhet, till en situation som stödjer förändrade beteenden och strukturer i samhället, behöver nya metoder provas och utvärderas. Genom Koldioxidteaterprojektet har vi undersökt hur deltagarinriktad teater och design kan användas i och av ett museum för att tillsammans med andra skapa engagemang i klimatfrågor.

Projektet Koldioxidteater fokuserade på att stödja ungdomars förmåga att reflektera över och kritiskt

En improviserad scen som undersöker olika typer av interaktioner som de unga deltagarna har i sin vardag.

GO OUTSIDE
EXPLORE

De flesta av de klotteraktiga anteckningar du ser i boken kommer från olika deltagares noteringar och skisser under projektet. Workshopspråket var engelska, därför är noteringarna på engelska.

granska sociala normer och praktisk handling i relation till klimatmål och koldioxidutsläpp. Det innebar att vi behövde skapa förutsättningar och metoder för att en reflektion kring sociala normer skulle kunna ske. Hur vi skulle integrera föremål och kunskap om dem från museets befintliga samlingar för att skapa förståelse för tidigare och nuvarande sociala normer när det gäller klimatfrågor både på individuell, nationell och global nivå var en intressant fråga. Vi lärde oss mycket av alla deltagare och utvecklade nya sätt att arbeta med deltagande metoder i museet under projektet. Exempel på de metoder vi utvecklade var objektteater, livscykel-improvisationer med föremål i utställningarna och från samlingarna, livscykefilmning med utgångspunkt i möten med föremål från våra samlingar, ett interaktivt

”... skapa och dela det som händer i det fysiska rummet blev centrala ingredienser för oss.”

värderingsspel, och olika ”designmässiga” sätt att göra CO2-data påtaglig i vår gemensamma reflektion.

Workshopparna var öppna för alla som var intresserade av ämnet, men formades specifikt kring en bas av ungdomar plus museipersonal, skådespelare, forskare och designers från RISE (forskningsinstitut i Sverige) och forskare och skådespelare från Syddansk Universitet (SDU). Denna basgrupp av människor återkom i alla workshoppar med lite variation. Även om ungdomarna deltog på sin fritid under projektets workshoppar gav projektet också möjlighet till sommarjobb. Workshopparna, utforskandet av föremål och deras historia i de befintliga

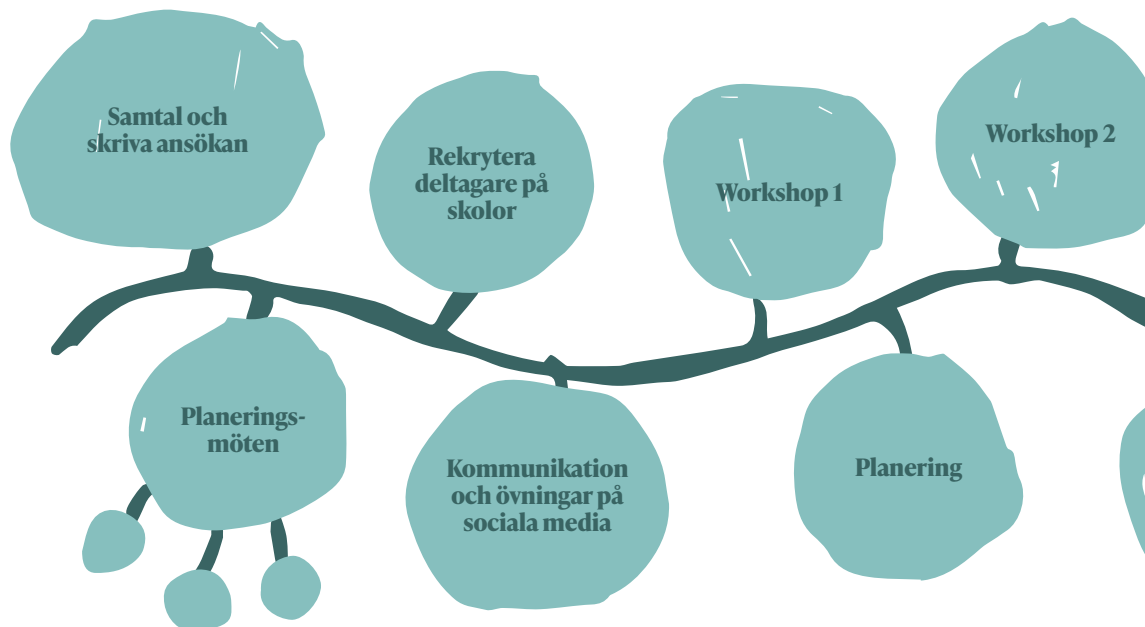
samlingarna, utgjorde grunden för två popup-utställningar, som skapades av ungdomarna i projektet under två sommarjobbperioder med stöd från museets tekniker och en projektassistent.

De metoder vi använde är baserade på deltagande teater och design, där undersökande, ge röst åt grupper som inte kommer till tals annars, ifrågasättande, materiellt stödd reflektion, skapande av tillfälliga objekt, formgivning, improvisation, att vara i ögonblicket och skapa och dela det som händer i det fysiska rummet blev centrala ingredienser för oss. En stor utmaning för projektet har varit att kommunicera de metoder vi utvecklade, hur de gjordes meningsfulla av alla deltagare och att spegla deltagarnas upplevelser till intresserade personer som inte deltagit i processen. Flera museer har bett oss att dela projektets resultat i form av en bok eller illustrerad manual.

Vi hoppas att den här boken om projektet, med en presentation av metoderna vi använde, kommer att stödja en diskussion om museers roll som platser för reflektion och handling i vår nutid, baserad på historia. Med boken vill vi inspirera andra som arbetar i eller med museer att prova och utveckla dessa metoder.

Läs mer på: www.regeringen.se/regeringens-politik/globala-malen-och-agenda-2030/bekampaklimatforandringen och www.un.org/en/sections/issues-depth/climate-change

Översikt över processen för Koldioxidteater på Västmanlands läns museum

Workshop 1: bygga tillit och utforska dilemman i vardagen

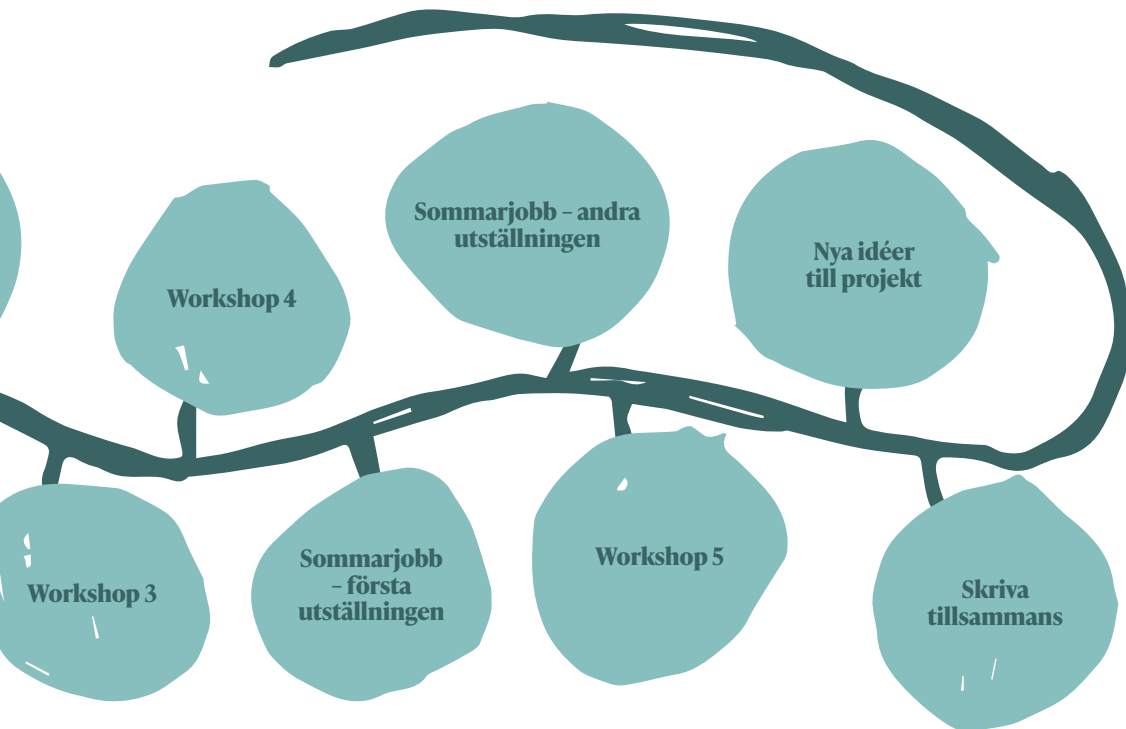
Fredag kväll och lördag heldag. Lära känna varandra, temat och rummet. Utforska ungdomars vardag och dilemman med deltagande teaterimprovisation.

Workshop 2: samlingar och normer

Fredag kväll och lördag heldag. Arbeta med föremålens historia och livscykel i museets samlingar i Hallstahammar. Utforska uppkomsten av normer och koldioxidutsläpp genom generationer: vi tittar på det förflutna, nutiden och framtiden.

Workshop 3: hur kan lekfullhet bli en del av vår vardag?

Fredag kväll och lördag heldag. Tema Perfektionism – lekfullhet. Ta med en vän! Arbeta med framtida aktioner, utforska dilemman relaterade till koldioxidutsläpp med deltagande teater och olika framväxande prototyper. Belysa komplexiteten i att fatta beslut om koldioxidutsläpp, prova ett visuellt och rumsligt stöd byggt på värdelinjer för att diskutera olika perspektiv inför ett beslut. Objektsberättande med föremålen i utställningen Modärna tider. CO2 Teatime på museet.

Workshop 4: reflektion och förberedelse för sommarjobb

Torsdag kväll. Förbereda sommarjobbet tillsammans. Uppvärmning som aktiverar kroppen och temat för projektet sedan brainstormingsession för att utveckla idéerna ytterligare. Reflekerande utvärdering av workshopserien. Vad var dina tankar när vi började, hur har ditt sinnestillstånd och dina tankar förändrats sedan dess, om de har det? Planera WS 5 tillsammans.

Workshop 5: öppen workshop – prova

Heldagsworkshop för personal från andra museer och kulturinstitutioner. Introduktion till projektet. Utforska uppvärmningsmetoder för att lära känna ämnet och varandra. Tillfällig utställning i processrummet med guidning av dem som deltagit i projektet. Hur integrera museers samlingar? Prova den form av objektteater som vi utvecklat och undersöka hur metoden kan levandegöra ett föremåls livscykel och besökares berättelser. Sociala normer och samhällsförändring. Utforska scener tillsammans som vuxit fram ur dilemman under projektet. Avslutande reflektion.

Museer förvandlar sitt pedagogiska arbete

Varför initierar ett länsmuseum ett projekt om koldioxidavtryck och klimatförändringar? Traditionellt har museer varit platser för lärande – platser som förmedlar väl förberedda insikter till sin publik, med fokus på trovärdighet och korrekta fakta. Det har också länge funnits en diskussion, och olika exempel inom kulturinstitutioner som bibliotek och museer, om hur relationen till publiken kan skapas på andra sätt. Västmanlands läns museum (VLM) – som många museer och andra institutioner – undersöker sätt att förändra vårt publika och pedagogiska arbete. Vi rör oss från en traditionell modell för besökar-engagemang, där besökaren och museipersonalen har tydliga territorier och roller, mot museet som ett delat och förhandlat territorium där besökaren blir deltagare i museets aktiviteter. Vi frågar oss också vilken roll ett museum kan spela i arbetet med aktuella utmaningar i samhället, till exempel klimatförändringar. Kulturhistoriska museer blir på så sätt inte bara samhällets minne, de är också platser för att kunna reflektera över nuet och framtiden. Det historiska perspektivet ger värdefulla perspektiv på aktuella samhällsdiskussioner och det behövs idag.

Projektet Koldioxidteater bör ses i ljuset av just förändringen av relationen till besökaren, där besökare i hög utsträckning blir mer deltagare och producenter av innehåll och kommunikation, och också i ljuset av museers engagemang för globala utmaningar.

Det finns en stor grupp ungdomar som är allvarligt oroliga över klimatförändringarna och som upplever frustration när det gäller bristen på handling från vuxna.

Att i ett projekt som Koldioxidteater arbeta med ett museums samlingar kan minska känslan av att vara ensam. Genom samlingarna kan vi visa att människor även tidigare i historien stått inför stora utmaningar men att de kämpat och lyckats hitta lösningar.

”... människor även tidigare i historien stått inför stora utmaningar men att de kämpat och lyckats hitta lösningar.”

För att se till att detta inte blev ännu en satsning där experter förmedlade information om klimat och koldioxidutsläpp, ville vi arbeta interaktivt och intensivt med en mindre grupp människor. Ungdomar, museipersonal, forskare och designers från RISE, och forskare och skådespelare från Syddansk Universitet utgjorde en kärngrupp. På workshopparna deltog vanligtvis totalt 20–25 personer. Metoderna vi kommer att diskutera i denna text exemplifierar det reflekterande och normutmanande perspektiv vi tog i projektet. Personliga berättelser kommer också att flätas in i texten. Genom dessa berättelser vill vi dela mer djupgående perspektiv på processen. Vi hoppas också att vi kan stimulera reflektion över viktiga frågor, som att dela utrymme och makt i ett museum.

Under workshopparna hade alla möjlighet att dela sina individuella berättelser.

AFFISCHER OM
NÅGOT SOM
KALLADES

**KOL-
DIOXID-
TEATER**

Affischer om något som kallades Koldioxidteater satt uppsatta, på bland annat min skola. En förklaring av vad som tänktes med konceptet fanns där och som namnet redan avslöjar var det teater som skulle blandas med miljöfrågor, hur? Det visste jag inte än, men lockande var det. Speciellt för en teaterstuderande miljömedveten ungdom... En tid senare. Första mötet på museet. Ett möte mellan en massa människor som ville se en förändring när det kommer till hur vi människor behandlar miljön, samlade för att diskutera det låge jorden och vi ligger i. Olika åldrar, från olika länder med olika tankar träffades för att ta tag i det vi finner fel, samtidigt som vi på ett roligt sätt bekantade oss med varandras olika personligheter.

TOVA, student,
tonåring på 2010- och 2020-talen

Återskapande av en rast i skolan som gav möjlighet att artikulera olika perspektiv och scenarier. Utifrån roll svarade vi på frågor som: Vad gör du just nu? Vad tänker du på? Hur mår du? Vad kommer hända härnäst?

En affisch som användes för att rekrytera deltagare till Koldioxidteatern.

KOLDIOXIDTEATER

VI SÖKER DELTAGARE TILL PROJEKTET

ÄR DU? 16-19 år? Lider av klimatångest? Kreativ och vill gestalta berättelser om sociala normer och människans påverkan på klimatet förr och nu?

VILL DU? Delta i 4 kreativa workshops under våren 2019 (feb-maj)? Prova metoden deltagande teater och utforska föremål i museets samlingar? Få chansen att söka sommarjobb 2019 på museet för att producera en utställning online eller IRL?

FÖR MER INFO Jennie Schaeffer, 021-17 62 10
jennie.andersson.schaeffer@regionvastmanland.se

ANMÄL DIG DIREKT maria.e.carlsson@regionvastmanland.se

VÄSTMANLANDS LÄNS MUSEUM
www.vastmanlandslansmuseum.se
Vi finns även på FB och Insta!

 **västmanlands läns
MUSEUM**
– en del av Region Västmanland

Vad innebär det att börja?

Projektet hade många utgångspunkter. Flera år innan projektet startade träffades till exempel några av forskarna i projektet vid forskningskonferenser och engagerade sig i varandras projekt. Museet hade också redan en bra infrastruktur och kompetens för att driva publika program. De informella och formella kontakter som behövs för att starta ett projekt som detta ska inte förminskas. Det kan ta år att hitta och bygga de nödvändiga relationerna och kompetenserna för att överleva det intensiva arbetet med att skriva ansökningar för att finansiera större projekt.

Finansiering är avgörande i ett projekt som detta, särskilt för ett ganska litet regionalt museum som VLM, som har en hårt prioriterad budget, utan några extra resurser för att utveckla det publika arbetet. Att skriva en ansökan med ett tvärvetenskapligt team och lyckas med det var alltså en första utgångspunkt. En andra utgångspunkt var de samtal som projektgruppen behövde ha för att förbereda ramar för projektets workshoppar – ramar som skulle vara tillräckligt tydliga för att skapa ett tryggt rum men tillräckligt öppna för att följa deltagarnas olika förslag och tankar och det innehåll som växte fram från en workshop till

nästa. En tredje utgångspunkt var att prata med många gymnasieelever och att även nå nyanlända för att bredda gruppen. En fjärde var att påbörja kommunikationen mellan alla deltagare innan vi träffades fysiskt för första gången.

Innan workshopserien startade reflekterade projektgruppen mycket över kommunikation och den deltagande aspekten av kommunikation. Projektgruppen önskade hitta ett sätt att stödja kommunikationen med ungdomarna i samband med projektet. För att stödja kommunikationen både med det fysiska rummets formgivning och online började en projektassistent, Andreea, som

”... denna allra första erfarenhet av Snapchat, en verklig upplevelse av att kliva i en annan generations skor?”

även var mastersstudent inom Innovation och design, arbeta i projektet. Hon valde också att ha projektet som sitt ämne för en masteruppsats.¹ Baserat på en undersökning Andreea gjorde verkade de unga deltagarna föredra Messenger och Snapchat för kommunikation. På nolltid hade de unga deltagarna skapat en Messenger-grupp

åt sig själva. Innan den första workshoppen bjöds också alla i projektet in av Andreea att skapa en snapchatbild av sig själva med ett filter och en bildtext med anknytning till ämnet klimatförändringar. Det kanske inte är nödvändigt att säga att för vissa i projektet (de äldre deltagarna) var denna allra första erfarenhet av Snapchat en verklig upplevelse av att kliva i en annan generations skor.

Under förberedelserna för den första workshoppen funderade vi också på hur vi kan skapa ett utrymme som kopplade vår onlinekommunikation till vår nya gemensamma arbetsplats i ett av museets utställningsrum. Alla deltagarnas bilder sattes därför upp på väggen i det tillfälliga utrymmet i början av den första workshoppen, som ett sätt att stärka vår relation till museirummet och hjälpa alla att känna sig välkomna.

Ett Instagramkonto vid namn CO2theatre startades under projektet och drevs av de unga deltagarna, tillsammans med projektassistenten Andreea.

Workshopserien börjar

Så föreställ er det första fysiska mötet med alla deltagarna: ungdomar, museipersonal, designers, skådespelare och forskare, där några känner varandra men inte alla. Hur skulle vi kunna skapa en atmosfär för givande samtal oavsett ålder, bakgrund, erfarenhet och – inte minst – med de ”förväntningar på förväntningar” som finns? Med detta menar vi förväntningarna från museets personal och andra experter att de skulle göra vad de är vana vid att göra, och förväntningarna från tonåringarna att de så småningom skulle behandlas som passiva objekt.

The month of waste will start 1 may

① Everyone take a photo of waste

② Post in Insta

③

När jag först hörde talas om Koldioxidteaterprojektet blev jag både upprymd och orolig på samma gång. Spänningen kom från det vackra jag såg i projektet genom kombinationen av teatermetoder och deltagande designmetoder för att förstå tonåringarnas perspektiv på ett hett ämne idag medan de involveras i hela processen. Å andra sidan kände jag mig osäker på hur jag skulle kunna hitta min egen roll i ett projekt som redan etablerats ett halvt år tidigare. Men genom att träffa teamet och förstå projektet på djupet började jag se en inriktning som jag kunde ta i mitt examensarbete, med möjlighet att bidra till både projektet och akademien. På så sätt började ämnet för min masteruppsats som en nödvändighet utifrån en utmaning i praktiken, hur kan vi etablera onlinekommunikation med de ungdomar som var involverade i projektet även före och efter workshopparna. Det har varit en underbart utmanande process, där många ämnen togs upp och upptäckter gjordes, under vilka jag ibland hade svårt att skilja det akademiska arbetet från de kraftfulla känslor och existentiella frågor som uppstod genom projektet. Jag är tacksam för att jag kunde vara en del av det och utforska hur vi tillsammans kan skapa en bättre relation mellan oss människor och vår miljö.

ANDREEA, projektassistent,
tonåring under 2010-talet

JAG VAR
BADE
UPPRYMD

OCH OROLIG
PÅ SAMMA
GÅNG

Maybe an older / younger generation ! ♡

Too much plastic!

Ögonblicksbilder från den första workshoppen och sommarjobbet.

Under många år har jag arbetat med deltagande teater, där vårt team från Syddansk Universitet spelar vanliga situationer som folk känner igen, antingen genom att göra en liten scen utifrån det vi redan vet, eller genom att be deltagarna om situationer.

Alla deltagare i Koldioxidteaterprojektet står nu på golvet och tittar på varandra, och jag kan inte undvika att tänka: hur kan vi göra det möjligt att skapa en förbindelse mellan generationer?

Vi började med att göra några rader av människor baserat på en första fråga: Vid vilken ålder flög du första gången, och vart flög du? Vi gjorde flera andra rader där deltagarna fick placera sig i raden utifrån olika frågor, till exempel vid vilken ålder de fick sin första mobiltelefon. Flera andra förslag på hur vi kunde rada upp oss kom upp. Vi tillbringade ganska mycket tid på sådana små övningar, och gensvaret var fantastiskt. Genom att dela berättelser och se ålderskillnaderna såg jag, som faciliterade de första övningarna, ett erkännande från ungdomarna gentemot resten av gruppen, vilket jag tolkade som respekt och nyfikenhet på att höra andra generationers berättelser som framkallades av de äldres nyfikenhet på de yngres berättelser. Detta var den första bräckliga erfarenheten, från vilken vi kunde fortsätta att bygga våra ömsesidiga relationer

HENRY, forskare,
tonåring på 1960-talet

Detta var
den första
bräckliga erfarenheten,
från vilken vi
kunde fortsätta
att bygga våra
ömsesidiga relationer.

Reflektion över Workshop 1

Några av oss i projektgruppen hade många års erfarenhet – av improviserad teater och att leda olika övningar. Henry, fortsätter att reflektera:

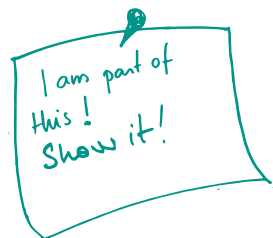
”Trots erfarenhet kan jag inte veta reaktionerna som ska komma, och jag måste kunna reagera i nuet. Det gäller inte bara mig – det är samma för alla andra deltagare. Med tanke på förväntningar på förväntningar måste vi alla – från ögonblick till ögonblick – förstå våra egna och andras gester. Och även om min främsta uppmärksamhet var på ungdomarna och deras reaktion, så har de andra deltagarna också något att säga till om, och spelet med förväntningar på förväntningar är närvarande. När vill museichefen Jennie engagera sig, när vill experterna från RISE engagera sig, vad förväntar de sig? Ska jag bjuda in dem, och hur skulle det uppfattas av ungdomarna? Det är omöjligt att inte ha sådana tankar och samtidigt måste jag leva med det – att detta inte kan kontrolleras.”

Med en rad olika övningar började vi utforska dagliga situationer i workshoppen, där dilemman kring koldioxidavtryck kom upp. Flera berättelser berättades i teaterform – som att ha föräldrar som är skilda, där pappan bjuder in till vandring i Sverige, medan mamman bjuder på en flygresa

till Thailand. Här går förhandlingarna långt utöver koldioxidavtrycket – det inkluderar också att navigera relationen med båda föräldrarna och att hantera föräldrarnas besvärliga interaktioner och förväntningar. Ett annat exempel från vardagsverkligheten som kom upp var att några av de deltagande ungdomarnas skola planerade en studieresa till Frankrike med flyg. I början

”... måste vi alla – från ögonblick till ögonblick – förstå våra egna och andras gester.”

förväntade sig inte ungdomarna från den skolan något annat resultat än att resan skulle komma att göras med flyg, men vi spelade igenom scenen med olika möjliga scenarier. Till deras förvåning slutade det med att skolan faktiskt valde att skapa en alternativ skolresa med tåg som svar på reaktionerna från tonåringar på skolan, varav några var deltagare i projektet. På det hela taget var vi angelägna om att arbeta med situationer från det vanliga dagliga livet, med avsikt att bryta ner idealiseringar om hur man ”borde” agera mot klimatutmaningar och att undersöka i detalj vad som faktiskt händer.

Vi synliggjorde våra egna normer och konsumtionsvanor genom att förkroppsliga en scen från Black Friday. CO2-utsläppen från olika plagg i scenerna gjordes påtagliga genom bollar i olika storlekar.

Där var vi nu, på den första workshoppen. Vi visste inte vad vi skulle förvänta oss. Jag var höggravid, och detta skulle vara den enda workshop jag skulle delta i under våren. Vi stod i en rad och talade om hur vår egen generation reagerade på klimatförändringarna. En av ungdomarna delade med sig av sin oro: att de är den sista generationen som kan göra skillnad. Att de har ansvaret att göra något, för annars kommer det att vara för sent. Att andra generationer inte kände detta behov och därför inte agerade. Jag kunde känna att hon inte visste hur man kanaliserar denna oro

– att hon inte kände att hon togs på allvar. Ungdomarna kände sig inte lyssnade på. Jag hade svårt att se dem så här, att se deras oro. Jag såg ungdomar med stor press på sina axlar utan stöd för att uttrycka sin oro och arbeta med den.

Jag träffade dem igen under hösten, under den sista workshopen som vi höll för att dela vår process med museer och andra intresserade institutioner. En grupp ungdomar från projektet var där också, och vilken skillnad jag såg i dem! De stod verkligen på sig. De var mäktiga! Under workshopen tog de på sig ledande roller – det var de som ville agera ut scenerna. Och för deltagare på workshopen som de inte kände, var de inte rädda att uttrycka sin oro och prata kritiskt. När jag tittade på dem, kände jag att denna process hade gett dem möjlighet att arbeta med sina bekymmer och att kanalisera dem på olika sätt. De hade skapat två utställningar i museet, de hade tagit diskussioner med skolledningen att ändra transportsätt för sin skolresa. De gjorde så mycket mer än de hade förväntat sig att de kunde! Jag kunde känna en sann förvandling i deras självförtroende. Som avslutning på den workshopen blev vi inbjudna att läsa upp brev skrivna till någon från en annan generation. Detta är det brev jag läste, från en av ungdomarna: ”Jag är tacksam för de vuxna som gav mig möjlighet att vara en del av detta projekt, men jag är också tacksam för dem som har varit villiga att diskutera klimatfrågor med mig redan innan detta. Till dig, vuxna person, som diskuterar klimatet och som skapar forum för ungdomar att uttrycka sina klimat bekymmer – Tack! För dig, vuxna person, som inte gör det, är det dags att börja ...”

LIZETTE, forskare,
tonåring på 2000-talet

Skådespelare agerar ut scenen om sina val av transportsätt från Danmark till Sverige.

Med tiden kom det arbete vi gjorde tillsammans att påverka hur vi alla gjorde val och reflekterade över dem. De deltagande forskarna och skådespelarna från SDU i Danmark vände sig vid att ta tåget till Västerås istället för att flyga. Men vid en av de sista sessionerna slutade det ändå med att de tog ett flyg tillbaka. Vid den tiden hade flera i gruppen uppmärksammat en tvekan bland några av tonåringarna, som de tolkade som en tvekan om huruvida de var ”perfekta nog” i relation till sitt koldioxidavtryck

”... skådespelaren som hade argumenterat för att säga ’nej och ljuga’ i pjäsen förnekade det med ett leende.”

för att ”duga” som deltagare i projektet. Så, på tåget på väg till workshoppen, talade de deltagande forskarna och skådespelarna från SDU om hur de kunde arbeta med sina egna val i vardagen och på så sätt bjuda in till en sådan diskussion.

Senare, under själva workshoppen, spelade de sig själva sittande i tåget diskuterande om de skulle berätta för resten av deltagarna att de skulle ta ett flyg – och sen (spelade de) bestämde de sig för att inte berätta för dem. Men vad skulle vi göra om de frågade oss om det, spelade de sedan. En skådespelare sa: ”Då skulle jag säga sanningen”, medan en annan sa: ”Då skulle jag ljuga”. Denna scen skapade en stor diskussion, vissa hävdade att det inte var OK att ta ett flyg så länge det fanns andra alternativ, men andra reaktioner kom också – främst på temat att dölja handlingar du inte är stolt över. Tillslut frågade en deltagare oss om detta bara var en påhittad scen, eller om vi faktiskt hade köpt en flygbiljett? Några från SDU sa ”ja”, men skådespelaren som hade argumenterat för att säga ”nej och ljuga” i pjäsen förnekade ett flygbiljettköp med ett leende.

Det här var en situation där förhållandet mellan deltagarna från Danmark och tonåringarna återigen stod på spel. De danska deltagarna kunde ha upplevt ett platt förkastande av dem som personer som gör ett sådant val; och kanske reagerade några av ungdomarna så. Men situationen bjöd in till ett mycket viktigt samtal om möjligheten att göra icke perfekta val ibland, och om att kunna prata om det är att föredra framför att dölja det.

Vi var i den största utställningslokalen på museet som vi hade tagit över och förvandlat till ett tillfälligt processrum. Det var alldeles i slutet av den första workshopen, och något nytt hände som jag fortfarande minns. Under våra första dagar tillsammans uppfattade jag att gruppen hade utvecklats från en känsla av:

HÖR JAG
HEMMA HÄR?

VILL
JAG
STANNA?

VILKEN
ROLL
HAR JAG?

?

”Hör jag hemma här?”, ”Vilken roll har jag?”, ”Vill jag stanna?” till ”Wow, det här är mycket roligare än jag någonsin förväntat mig!”, ”Vi är i det här tillsammans”, ”Här är ett bra ställe” och ”Det är faktiskt min plats”. Våra övningar och sätt att arbeta hade bidragit till det. Några av de unga deltagarna tog upp frågan om att fler människor verkligen skulle behöva få samma erfarenhet som de själva hade fått under de senaste dagarna. Det var då vi tillsammans bestämde oss för att nästa workshop skulle vara ”Ta med en vän” – det vill säga att alla (inklusive de äldre) kunde ta med en vän. För mig var det en vändpunkt. Nästa workshop hade vi fördubblat storleken på gruppen och jag upplevde att det gav stor energi till processen. Jag kände en blandning av ”det är så lätt att arbeta på detta sätt” och ”vad vi har släppt lös här berör något grundläggande viktigt. Hur ska vi alla ta hand om och förvalta det?”. Jag hade fått insikter om hur tungt ungdomarna upplevde ansvaret att vara den sista generation som kan göra något för klimatet och jag kände mig både ledsen och fick en stark känsla av ansvar. Processen blev viktig för mig, både när det gällde att berätta för fler hur vi arbetade och att fortsätta arbeta med klimatfrågan på det här sättet.

JENNIE, museichef,
tonåring i slutet av 1980-talet

Det är slående hur annorlunda denna form av teater är från en väl inövad och väl förberedd föreställning, film eller teaterpjäs. Och det är viktigt att inse det riskfyllda i detta arbete, vilket är anledningen till att många människor skulle vilja undvika att arbeta så här.

”... många människor skulle vilja undvika att arbeta så här.”

Under en reflektion över processen i slutet av workshopserien, kallade en av deltagarna vår arbetsprocess ”flummig”. Flummig i det här fallet innebar att det inte var helt klart var våra interaktioner leder, och att processen inte upplevdes ha en tydlig riktning. I motsats till vad man kan förvänta sig, var detta artikulering av processen som flummig något positivt – något som uppskattades – eftersom denna ömsesidiga undersökning i ett slags dimmigt landskap av normer och praktiska handlingar upplevdes som att öppna ett sätt för nya förståelser och nya sätt att delta.

En lekfull konversationsscen mellan en tonåring och hennes pappa om uppgradering till en ny mobiltelefon. Samtal om grupstryck och dilemmat att göra val som kan påverka klimatet negativt på grund av påverkan från andra.

Det här projektet innebar mycket för mig personligen, men gav även nya idéer till mig som museipedagog. Jag fick, förutom ny kunskap om koldioxidutsläpp, helt nya tankar personligen kring min vardag och mina val. Min önskan som pedagog är att kunna använda metoder som skapar de insikter och reflektioner jag själv fick kring en viktig nutidsfråga. Som teaterpedagog kände jag igen flera av de teaterövningar vi gjorde, men kombinerade med fakta, andra reflekterande övningar och, framför allt, mötena med människor med olika erfarenheter och tankar blev det vi gjorde relevant och brännande aktuellt. Det fina var också att vi, trots det viktiga ämnet, jobbade utan pekpinnar, dömande eller polariserande. Alla gick vi in med våra egna erfarenheter, våra bakgrunder och vår ärliga oro blandat med allas våra olika svårigheter att ändra invanda mönster och bekvämligheter. Dessutom hade vi roligt och skrattade mycket, vilket är nog så viktigt.

Den känslan och det sättet att arbeta respektfullt och inspirerade kommer jag ta med mig i framtida pedagogiska möten kring frågor som kräver reflektion och aktivt deltagande av dem jag möter. Vid en vanlig visning på museet är det oftast jag som berättar och deltagarna lyssnar. Här var den viktiga ingrediensen att mötas och att vara aktiv. Teater och improvisation är ett roligt och bra sätt att aktivera folk, men det är ändå inte det viktiga jag tar med mig. Att låta aktiviteten och mötet mellan deltagarna stå i centrum blir min framtida utmaning när jag planerar sådana här visningar och projekt.

HELENA, museipedagog,
tonåring under sent 1970-tal och tidigt 1980-tal

Inbjudan till reflektion och handling

En grundläggande utgångspunkt för Koldioxidprojektet var att arbeta med metoder och förhållningssätt från deltagande teater och deltagande design och öppna upp för varierande sätt att interagera och reflektera över vår livsstil. Deltagande design och deltagande teater bygger delvis på gemensamma grundantaganden och utgjorde en potentiellt kraftfull kombination i projektet.

Designforskaren Rachael Luck, som i sin forskning undersöker hur människor deltar i designsituationer där deltagande står i centrum, vidareutvecklade 2018 sex principer för deltagande design i artikeln "What is it that makes participation in design participatory design?".² Luck utvecklar de sex principerna

(se punktlistan här nedanför) med stöd i tidigare forskning.³ I stort sammanfattar

”... möjliggör en blandning mellan verklighet och fiktion.”

de även utgångspunkterna för den deltagande aspekten av Koldioxidteaterprojektet.

- Utjämna maktförhållanden: ge röst till den osynliga eller svagare
- Situationsbaserad handling: arbeta tillsammans med människor i deras verklighet
- Ömsesidigt lärande: betrakta olika åsikter hos människor som något som kan främja nya förståelser
- Verktyg och tekniker: använda dem där det är relevant och baserat på specifika situationer för att hjälpa människor att uttrycka sina visioner och behov

- Alternativa visioner om teknik: främja idéer som kan skapa uttryck för jämlikhet i många olika sammanhang och forma framtidsscenarier
- Demokratisk praktik: att i praktiskt handlande skapa förebilder för jämlikhet i ett projekt eller en aktivitet, inklusive överväganden för äkta och legitimt (användar)deltagande genom en iterativ process

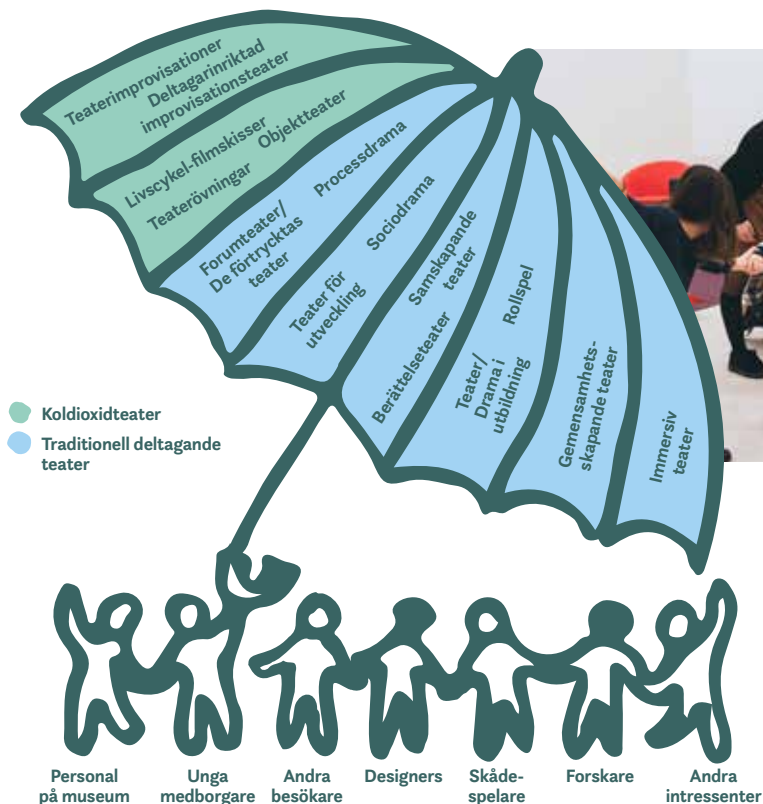
Deltagande teater har en lång tradition inom konst och pedagogiskt arbete. Deltagande teater kan ses som ett paraplybegrepp för olika sätt att arbeta med teatermetoder utanför traditionella institutionella teatrar eller med teater som bara spelas med skådespelare.

Alla deltagande teatermetoder har gemensamt att metoden syftar till att engagera deltagare i samhällsfrågor och underlätta grupprocesser där flera intressenter samlas för att utforska ett tema eller en fråga tillsammans. I deltagande teater arbetar man med människors förmåga att föreställa sig tillsammans och fördjupa sig i fiktiva berättelser och scener, men ändå känna igen och reflektera över sig själva och den egna vardagen genom teatern. Deltagande teater möjliggör en blandning mellan verklighet och fiktion. Det kan också sägas att detta teaterinspirerade arbetssätt inte försöker ge svar eller lösa problem, utan istället ställer frågor och får oss att reflektera över utmanande dilemman.

Forskarna från Syddansk Universitets Theatre Lab har lång erfarenhet av att använda deltagande improvisationsteater som en

forskningsinriktning när de arbetar med komplexa samhällsfrågor, som att ändra sjukvårdssystemet, engagera sig i utformning av offentlig service och andra deltagande innovationsprocesser. Theatre Lab har utvecklat sina egna sätt att arbeta med improviserad teater, forumteater och objektteater, och arbetar alltid i nära samspel med olika intressenter,

samhället och organisationer, som till exempel ungdomarna och museet i Koldioxidprojektet. Att introducera deltagande teater i kulturorganisationer kan ses som en organisatorisk förändring, där hela projektgruppen måste bära risken för det okända och arbeta tillsammans i grupp med olika intressenter och roller.

Vi
hamnade
liksom i en
bubbla

Något jag tyckte var speciellt med detta projekt är att jag upplevde det som väldigt prestigefritt för oss deltagare. Vi hamnade liksom i en bubbla där jag inte skämdes för något jag sa eller gjorde, för att mina små misstag och mina personliga lyckanden kändes alla som en naturlig del av processen. Jag tyckte också om att alla var med i aktiviteterna, både vi ungdomar och de vuxna. Det är svårt för mig att sätta fingret på exakt vad det var som gjorde dynamiken i gruppen så välkomnande och upplyftande, men resultatet var att jag upplevde varje workshop som just välkomnande och upplyftande, samtidigt som det fungerade som en ventil för en tung oro jag tror att de flesta bär inom oss. Det kändes liksom alltid hoppfullt i slutändan.

Att ha varit med i projektet har varit otroligt givande för mig som individ. Utöver att ha fungerat som en mötesplats för kreativt lagda människor som delar en oro över klimathotet så har projektet gjort att jag som individ fått bemöta mina upplevda barriärer för vem som faktiskt kan påverka vår samtid och hur detta kan gå till. På ett djupare plan så känner jag att jag genom projektet fått en djupare respekt för min egen kreativitet, något som påverkat min självbild och självkänsla på ett positivt sätt.

ISA, student,
tonåring på 2010- och 2020-talen

Improviserade "frysta bilder". Vi gestaltade jordens nuvarande och framtida tillstånd och våra känslor kopplade till det.

Vad är deltagande improvisationsteater i ett museum?

Många interaktioner i projektet var baserade på improviserade teaterscener och gruppuppvärmingar, där hela gruppen deltog tillsammans. Vi var också angelägna om att utnyttja museets speciella förutsättningar för deltagande teater, som öppnade sig i möjligheten att aktivera föremål, samlingar och utställningar, och improvisera utifrån föremål eller med museets rekvisita för att utforska hur sociala normer har förändrats över tid. Detta, att använda improvisation och berättelser som delvis bygger på fiktion och fantasi, kan uppfattas som en ganska radikal idé inom museivärlden. Kulturinstitutioner har

en vana att dela och kontextualisera historiska fakta som de

redan har samlat och samlar in om länder, platser, människor eller föremål men är ovana vid att arbeta med improvisation och framväxande berättelser.

Traditionell deltagande teater i museer kan förstås som ett pedagogiskt forum för att presentera historisk information eller historiska händelser – till exempel genom en föreställning, ett rollspel av levande karaktärer som guider museibesökaren eller immersiva upplevelser som t.ex. en medeltida by med skådespelare som spelar roller utifrån det dagliga livet vid den tiden. Dessa former av teater bygger inte nödvändigtvis på aktiv interaktion mellan skådespelare eller karaktärer och museets besökare. Besökare uppfattas ofta som en publik som får information med hjälp av dramatiska och engagerande gestaltningar.

En annan stor skillnad mellan teater och deltagande teater kan också ses i hur traditionell deltagande teater fokuserar på det förflutna eller det nuvarande, men inte riktigt överväger potentialen att påverka framtiden. Traditionella sätt att arbeta med deltagande teater på museer försöker dessutom vanligtvis inte engagera besökare genom att improvisera tillsammans. I Koldioxidteaterprojektet hade vi ett grundläggande annorlunda sätt att förstå deltagande improvisationsteater i museer:

- Vi arbetade utan manuskript.
- Berättelserna improviserade vi fram tillsammans i gruppen (med en blandning av ungdomar, skådespelare, museipersonal, designers och forskare).
- Berättelserna var baserade på verkliga erfarenheter, men spelades som fiktion.
- De improviserade situationerna var ömsesidig utforskning, inte färdiga "föreställningar" som skulle spelas för en publik.

Vi märkte att detta sätt att arbeta upplevdes som "riskabelt" bland forskare, museipersonal och ungdomar, men det var också detta som skapade förtroende och relationer mellan oss. En verklig förändring i samtalsmönstren började inträffa när alla kunde dela sina personliga berättelser och bearbetade det komplexa ämnet klimatförändringar. Vi försöker i den deltagande teatern utforska situationer som vi inte har svar på, vi försöker ömsesidigt utforska vad som står på spel. Det är det som är så riskabelt i detta sätt att arbeta – vi har inte de rätta svaren.

"... uppfattas som en ganska radikal idé inom museivärlden."

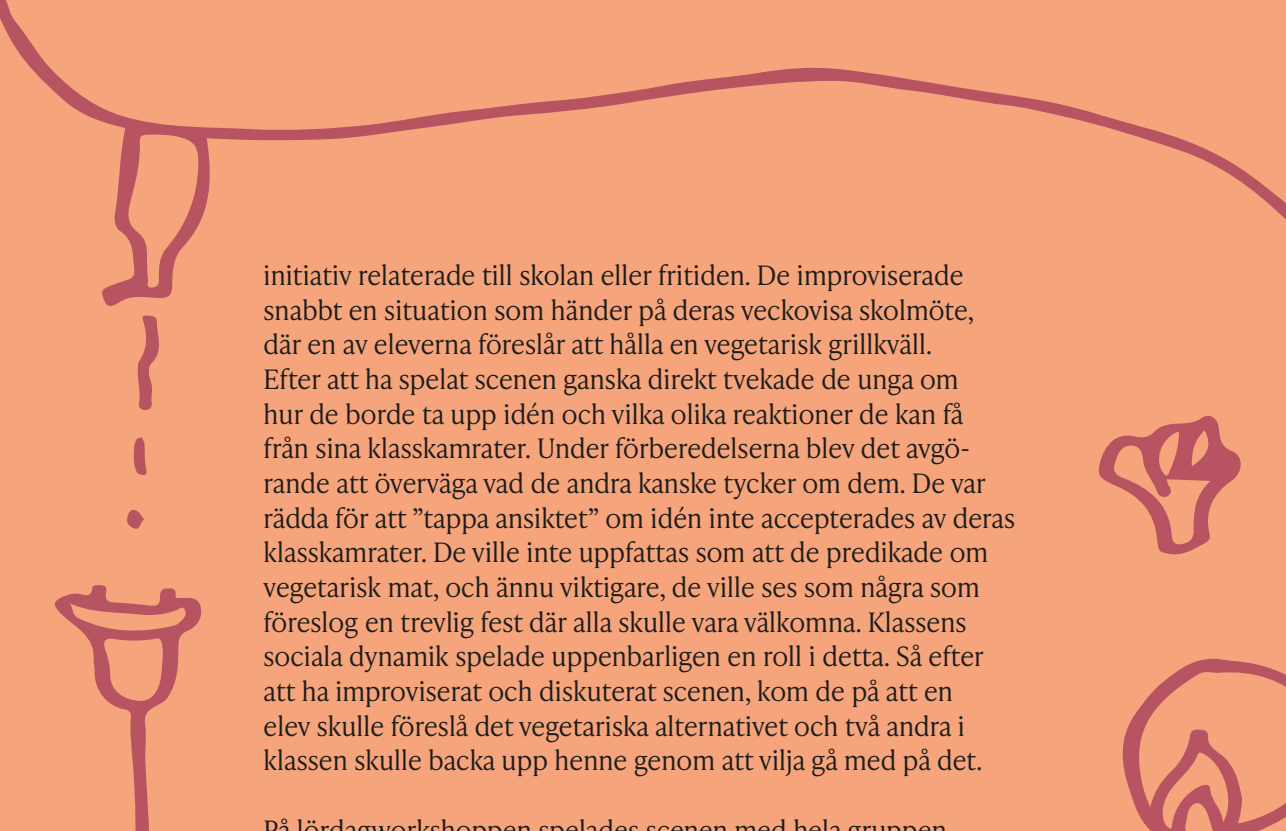

VI
VAR GANSKA
NYFIKNA
PÅ HUR
DET
SKULLE
GÅ

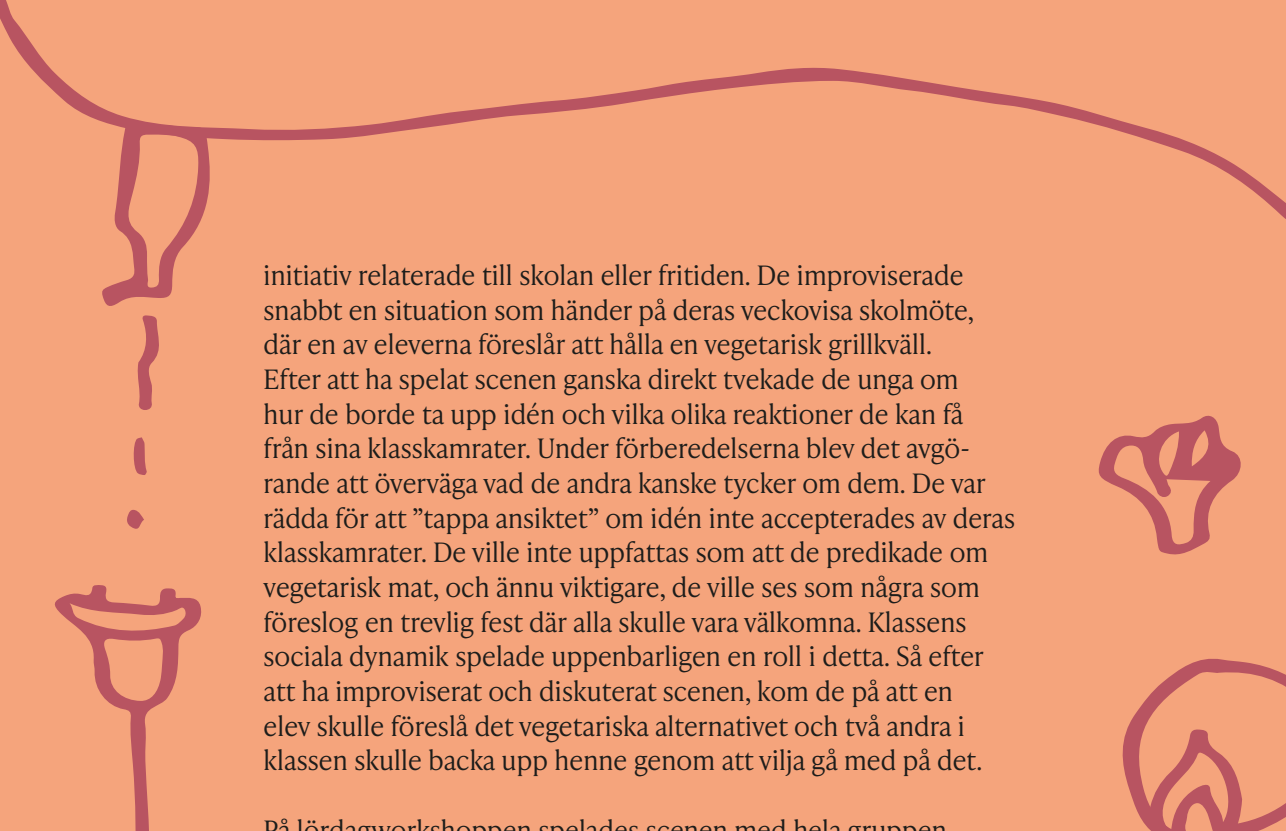
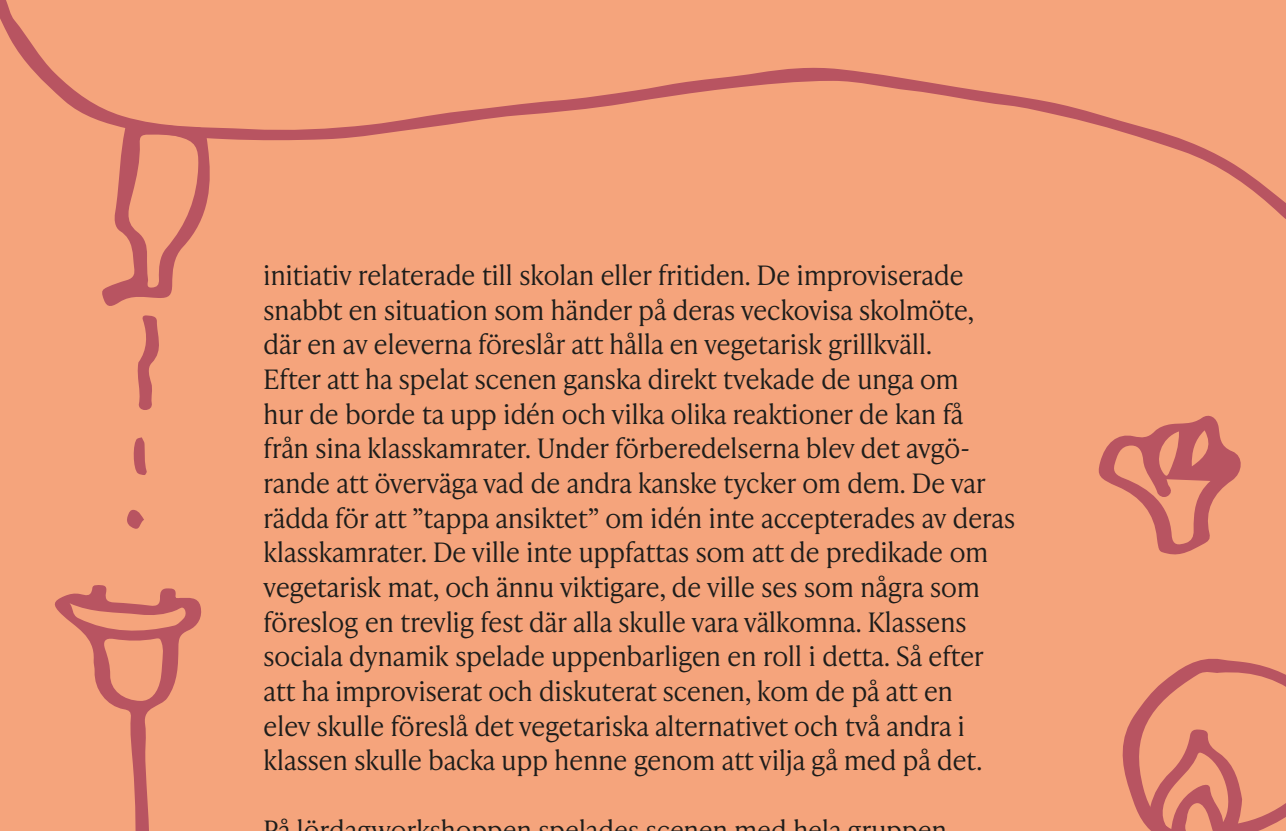
Det var den tredje workshopen på VLM under våren. Som vanligt hade vårt teaterforskarteam börjat vår dag med att ta tåget från Danmark och anlände till slut till Västerås efter 7 timmars resa. Att träffa museipersonalen, våra kollegor från RISE och slutligen gruppen ungdomar, var dock alltid en livgivande upplevelse. På fredagen träffade vi ungdomarna och vi förberedde oss tillsammans med dem för workshopen på lördagen, till vilken vi alla också kunde ta med en vän eller en gäst. Vi var ganska nyfikna på hur det skulle gå, hur mycket ungdomarna skulle vilja vara "deltagare" och hur mycket de skulle vilja vara aktiva "värdar" för att underlätta interaktionen med gästerna som kom med.

Som en förberedelse för lördagsworkshopen improviserade vi små scener baserade på klimatåtgärder och små initiativ som de unga deltagarna skulle vilja utföra i sin egen vardag. Jag arbetade med en grupp på tre som ville föreslå en vegetarisk grillkväll för sina klasskamrater. De berättade för mig att i skolan har deras klass ett veckomöte med mentorn, där de kan ta upp olika

initiativ relaterade till skolan eller fritiden. De improviserade snabbt en situation som händer på deras veckovisa skolmöte, där en av eleverna föreslår att hålla en vegetarisk grillkväll. Efter att ha spelat scenen ganska direkt tvekade de unga om hur de borde ta upp idén och vilka olika reaktioner de kan få från sina klasskamrater. Under förberedelserna blev det avgörande att överväga vad de andra kanske tycker om dem. De var rädda för att "tappa ansiktet" om idén inte accepterades av deras klasskamrater. De ville inte uppfattas som att de predikade om vegetarisk mat, och ännu viktigare, de ville ses som några som föreslog en trevlig fest där alla skulle vara välkomna. Klassens sociala dynamik spelade uppenbarligen en roll i detta. Så efter att ha improviserat och diskuterat scenen, kom de på att en elev skulle föreslå det vegetariska alternativet och två andra i klassen skulle backa upp henne genom att vilja gå med på det.

På lördagworkshopen spelades scenen med hela gruppen ungdomar, gäster och forskargruppen. Det fina med deltagande teater är att alla kan ta och få tilldelade roller. Så alla andra deltagare satt i ett "klassrum" och fick en roll: de var klasskamrater som deltog i ett veckomöte med mentorn. En av de unga deltagarna spelade mentorn. Jag spelade rollen som studenten som föreslog vegetarisk grillmat, och de två andra ungdomarna spelade studenterna som stödjer idén. Efter att ha "satt" scenen började vi en ömsesidig improvisation. Mentorn stod framför klassen: "Okej, vi har fortfarande några minuter för allmän diskussion. Har någon något de vill prata om?"

Ett ögonblick av tystnad la sig över klassen. De två andra studenterna såg på varandra och sedan på mig och uppmuntrade mig att tala. Jag räckte långsamt upp min hand och började med att säga att våren kommer och det är väldigt varmt ute. Jag föreslog att vi kunde umgås på fredag och ha en gemensam vegetarisk grillfest. Alla kunde ta med något vegetariskt att grilla och vi kan också prova några coola recept. Tystnaden efter det verkade som en liten evighet. Jag kände igen tvekan som ungdomarna hade beskrivit: tänk om ingen kommer att stödja denna idé? Vad tänker de om mig? Kommer jag att uteslutas?

En vän till mig skyndade sig att svara och sa att det är en bra idé och att hon känner till många bra vegetariska recept. Den andra vännen höll också med. Men efter det började andra röster stiga. Mycket snabbt insåg deltagarna att detta var deras möjlighet att pröva alla otäcka kommentarer och reaktioner de vanligtvis själva möter. En student, spelad av en av ungdomarna, sa att hon kan ta med korv – ”det är nästan en grönsak”. Några studenter skrattade och sa att de skulle vilja grilla, men varför kunde vi inte grilla kött? I synnerhet verkade vegetarianerna bland deltagarna använda denna möjlighet och hade uppenbarligen mycket de kunde inspireras av i sin erfarenhet. Andra var mer stödjande och sa att de tycker att det är en bra idé och de kunde ta med väldigt fina sallader och bröd.

MERJA, skådespelare och doktorand,
tonåring på 2000-talet

I museets samlingar

Idag kretsar mycket av våra liv kring de prylar vi äger – eller önskar att vi ägde. Dessa saker kan ge oss identitet, säkerhet, upplevelser och en känsla av välbefinnande. De många saker vi har runt oss är en naturlig del av våra liv som vi har vant oss vid. Våra museer är också fulla av saker som vi sparar och tar hand om. De berättar om människors liv över tid, vilka material som har funnits, hur vi skapade och vårdade våra ägodelar och hur dessa ägodelar användes i vardagen förr. Museer har stor kunskap om föremål och delar med sig av den kunskapen för att hjälpa människor att förstå hur vårt samhälle har utvecklats. Det finns olika sätt att berätta historier om föremål; till exempel Tingens metod⁴ där människor utgår från sina egna erfarenheter och kunskaper om ett föremål för att samla mer information om det objektet. Denna metod är ett sätt att komma i kontakt med föremål och deras historia och göra objektet relevant för dagens människor, och tillför kunskap om föremålet och dess kontext. Men hur kan vi utforska de sociala normer som har funnits, hur de har förändrats över tid, vilka olika framtider som är möjliga och vad allt detta betyder för oss i förhållande till klimatutmaningen genom föremål som utgångspunkt? Det ville vi undersöka i Koldioxidprojektet.

Utforska museiföremål genom objektteater

Ett effektivt sätt för museer att arbeta med klimatförändringar och koldioxidutsläpp är att på något sätt sammanföra museets besökare, museipersonal och föremålen i museets samlingar och arkiv i ett aktivt samspel. Människors snabbt växande konsumtion

i kombination med den förkortade livslängden för produkter som används (t.ex. kläder och elektronik) är en av de faktorer som påverkar koldioxidavtrycket vi lämnar på planeten. När det gäller att förstå en produkts koldioxidavtryck insåg vi att människor måste kunna förstå en produkts hela livslängd. I vårt globala samhälle vet många inte var deras vardagsprodukter kommer från eller hur de görs. Försök till exempel att ställa dig själv dessa frågor: Vet du var och hur kläderna du bär på tillverkas? Kan du komma ihåg hur länge du har haft dessa kläder? Eller din mobiltelefon? Genom att undersöka en produkts hela livscykel (från råmaterial och produktion till användning och senare kassering av objektet) kan forskare skapa en livscykelanalys (LCA) för den och beskriva hur mycket koldioxid som släpps ut under den aktuella produktens livstid. För att förstå resan som våra ägodelar och andra ting omkring oss har tagit och för att få ”livshistorier” för museiföremål att bli levande, riktade vi vår uppmärksamhet mot metoden objektteater.

Vi använde objektteater som ett sätt att utforska människors relationer med olika objekt och material.

Föremålets historiska sammanhang diskuteras som förberedelse för filmning av LCA-filmskisser. För att skydda föremålen rörde vi inte dem. När vi senare gjorde filmerna använde vi bilder och andra föremål som representerade föremålen från samlingarna.

Objektteatern är inte så fixerad vid historiska fakta. I objektteatern berättar aktörer (tex besökare, skådespelare och/eller museipedagoger) historier genom och med färdiga objekt.⁵ Denna metod

öppnar en väg för att uttrycka de känslomässiga aspekterna av objekt, vilket gör att vi kan reflektera över aktuella temporära sociala normer.

Fredag kväll i museets magasin

Vi höll en workshop i vårt föremålsmagasin i Hallstahammar och deltagarna fick gå igenom stora rum fulla av föremål.

Helena, museipedagogen, hade tillsammans med museets föremålsantikvarie plockat ut vissa föremål i förväg och gjort de valda föremålen tillgängliga på bord i magasinet. Dessa föremål var avsedda att illustrera utvecklingen och förändringarna i hur vi ser saker, med fokus på

”Vi använde objektteater som ett sätt att utforska människors relationer med olika objekt och material.”

att försöka hitta historier och föremål som kan hjälpa oss att förstå vad som har lett oss till att leva som vi gör idag.

Hon visade äldre, handgjorda, unika föremål tillverkade av naturliga material, som ofta var rikt dekorerade och gjorda med stort hantverkskunnande. Hon visade också saker som ärvdes, reparerades och lappades, som vanligtvis användes tills de förvandlades till trasor eller brändes för att värma upp bostaden. När vi närmade oss vår egen tidsperiod visade Helena oss föremål som illustrerade massproduktion, berättade om föremål som blivit billigare och lättare att köpa – och kasta bort när de går sönder eller vi blir trötta på dem.

Läs mer på:
[www.raa.se/museer/
publikt-arbete/
tingens-metod](http://www.raa.se/museer/publikt-arbete/tingens-metod)

tidsperioden från 1900-talet till nutid. Helenas ambition var

Något jag tyckte var väldigt kul var att vi hade möjlighet att lära oss historia också. Vi fick möjlighet att besöka museets magasin i Hallstahammar. Vi gick från rum till rum där gamla föremål fanns. Jag kommer ihåg hur jag såg en gammal cykel och tänkte på hur det måste ha varit att använda den, detsamma med alla kläder som hängde innanför skynken.

Vi fick spela teater och vi fokuserade mycket på miljön i vår tid, men efter att vi var i Hallstahammar diskuterade vi också hur man förr hade materiella ting som höll bättre. Vi fick se en sko som än i dag någorlunda höll ihop. Hade vi tagit en sko som vi har i dagens samhälle skulle skon vara helt trasig om den används på samma sätt som den gamla skon. Vi lärde oss väldigt mycket under det besöket. Vi fick en insyn i hur det är att jobba med gamla föremål och vi fick också en större förståelse för hur människorna i Västmanland levde förr. Vi kunde även se gamla möbler vilket gav ökad förståelse för bristen på bekvämlighet bland människor som levde förr.

Det absolut bästa med projektet enligt mig var att de människor som var där var i helt olika åldrar, hade helt olika bakgrund och var från olika länder. Vem du än var fick du prata och hjälpa till och bara vara dig själv, det var ingen som var dömande.

EDEN, student,
tonåring på 2010- och 2020-talen

Det var
(ingen
som var
dömande
)

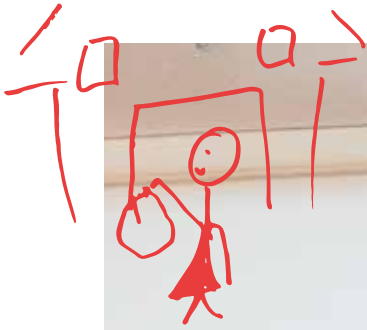
Vissa av föremålen i museets samlingar bär på berättelser som ger exempel på hur Sverige har gått från att vara ett av Europas fattigaste länder till ett av världens rikaste. Nya uppfinningar och upptäckter ledde till förändringar som underlättade vardagen och botade sjukdomar som tidigare hade varit dödliga. Kunskap om hygien var till exempel viktig, tillsammans med rinnande vatten i allas hem blev den kunskapen en del av vardagen. Nya, varma hus byggdes och tvätt kunde tvättas i maskin. Nya idéer och människors kamp förde med sig demokrati och mer frihet att tänka och tro vad vi ville. För hundra år sedan samlades människor för att göra sociala förändringar som ledde till minskning av fattigdom och orättvisor. Samtidigt har dessa nya normer och levnadssätt också påverkat jorden negativt. Bättre hygien har lett till vanor som att duscha varje dag och att

”... tillsammans med frågor och reflektioner om vad vi människor verkligen behöver för att leva ett bra liv.”

våra kläder ska lukta rent. Med mer pengar att spendera åker vi runt i bilar, reser med flyg och köper saker till våra allt mer trånga hem. Trender, globalisering, internet och billiga erbjudanden styr våra konsumtionsmönster. Den gamla kunskapen om hantverk, vård av föremål och återvinning förloras helt eller delvis.

Människor som kommer in i vårt museums magasin fascinerar vanligtvis av antalet föremål och alla de fina gamla saker vi har, och det hände också under workshoppen med Koldioxidteater. Men den här gången fanns det också många ”aha-stunder”, tillsammans med frågor och reflektioner om vad vi människor verkligen behöver för att leva ett bra liv. Med utgångspunkt från samlingarna och magasinerna introducerade vi olika övningar för att låta föremålen själva berätta om sina liv, bland annat Livscykel-filmskisser som du kan läsa mer om på sidan 54.

Dessa snabba ”objektlivshistorier” upprepades flera gånger under projektet både med föremål, rekvisita och kontorsmaterial. Vissa föremål visste vi mycket om, till andra behövde vi använda mer fantasi för att kunna skapa en berättelse. För museipedagogen Helena, gav dessa övningar en helt ny känsla och ett nytt perspektiv på hur vårdslöst vi ser på saker i vår vardag. En berättelse hon skapade, i samarbete med en annan deltagare under en övning, handlade om en enkel penna. Det var en plastpenna som museet har kartongvis av och berättelsen om dess liv handlade om dess resa över oceanerna från Kina till vårt kontor – och hur ledsen den blev när dess liv slutade i en soptunna.

Rekvisita från museet som bas för samtal genom årtionden och mellan generationer. Vi delade minnen och sedan blev rekvisitan centrum för olika gestaltningar. Improvisationerna ledde till oväntade och roliga scener när sakerna användes i scener utanför sin egen "livstid".

VAD VI SOM
INDIVIDER GÖR
HAR FAKTISKT
STOR
PÅVERKAN

Ett minne som står ut extra mycket i allt detta var när vi skulle dokumentera föremåls livstid genom att filma ur deras perspektiv. Det var ett lättsamt och samtidigt tydligt sätt att belysa vår konsumtionskultur. Våra samtal om information vi fick (till exempel utsläpp per föremål) påminde mig även om att vad vi som individer gör faktiskt har stor påverkan och att det inte bara är jätteföretag och organisationer som kan göra skillnad. Med det vill jag säga att projektet verkligen har hjälpt mig att vända min klimatångest till något produktivt och mer hanterbart och jag fick känslan av att detta upplevdes av fler än bara mig.

HENRY, student,
tonåring på 2010- och 2020-talen

Plastskaalen berättar sin livshistoria.

Livscykel-filmsskiss

Besöket på WestmannaArvet i Hallstahammar fortsatte med en övning där föremål fick möjlighet att "berätta sin egen historia" om sin livscykel, med början från var de tillverkades och vad de kom ifrån, ända tills de kastades, återanvändes eller hamnade på ett museum. Ungdomarna fick välja ett objekt som de såg under sitt besök i magasinet och som de tyckte var speciellt. De enades om en 1800-talssko av björknäver.

I en timme ägnade vi oss åt att i små grupper göra enkla filmer med våra mobiltelefoner, där vi använde vår fantasi för att skapa olika berättelser om skons öde. En grupp arbetade med föremålets födelse, en annan om hur och var det levde, en tredje om föremålets tänkta framtid. Under denna korta tidsperiod kom vi på roliga, spännande, glada och sorgliga berättelser.

En film är ett bra sätt att visualisera och uppleva ett objekts livscykel. Filmskissmetoden är både ett snabbt sätt att engagera sig i ett objekts livscykel och ett fantastiskt sätt att utforska museets samlingar fysiskt, utan att faktiskt beröra föremålen. För att utveckla denna metod skulle det till exempel vara möjligt att börja med föremål i utställningar, foton av föremål eller kopior av föremål. När vi arbetade med filmerna försökte vi upprätthålla en attityd som betonade utforskning och improvisation, vilket innebar att vi var fokuserade på dessa aspekter:

- Tänker på processen snarare än produkten
- Att säga "ja" till idéer och prova dem
- Filma snarare än att prata om hur filmen ska göras
- Använd inte tjugigt material

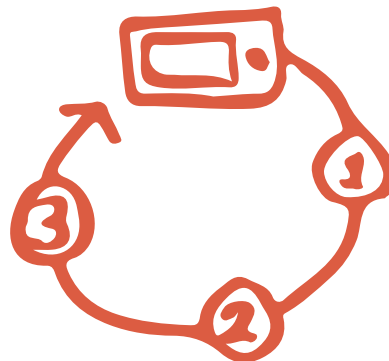
”Övningen väckte känslor kring materialet och de människor som producerade föremålen.”

- Att använda det utrymme som vi var i
– ingen studio behövdes
- Omvandla vad som var tillgängligt för att berätta historien vi ville berätta (t.ex. en gardin i rummet blev björkens bark)
- Släpp kontrollen över att få ett bra resultat
- Lita på gruppen och uppmuntra dem att själva lösa problem som uppstår
- Sätta samman episoderna efter varandra i kronologisk ordning med ett enkelt redigeringsprogram
- Titta tillsammans och reflektera över upplevelsen

Reaktionerna från de unga deltagarna inkluderade bland annat att de inte tidigare insett att föremål hade haft ett förflutet innan de till exempel blev en sko. Att prova på att återskapa en näverskos livscykel visade också att sådant hantverk inte längre är känt eller används idag. Filmprocessen ledde till reflektioner över reparation och användning av skor under längre tid. Övningen väckte känslor om materialet och de människor som producerade föremålen. Hela processen i museets magasin skapade också minnen som användes för att reflektera över andra material senare i processen, till exempel plast.

Människor litat på museer. Museer är som regel tydliga med vad som är sant och historiskt korrekt, vad som är en tolkning och vad som är troligt. Men de typer av berättelser som beskrivs

här syftar inte till att berätta fakta om föremål, snarare handlar det om att dela en känsla för vardagliga saker med besökare och i förlängningen en kunskap om hur vi konsumerar och hanterar alla saker som produceras, transporteras, används och kastas i våra liv. Genom dessa enkla och roliga övningar utifrån föremål skapas tillfälle till reflektion om hur vi lever och tänker.

Filma en ”en-tagnings” sekvens

1. Förbered

Förbered en scen, prova den.

2. Handla

Spela upp scenen under en enda tagning. Under filmningen zooma in detaljer (gester, reaktioner ...) för att betona känslorna.

3. Avslut

Säg / gör / visa något för att sammanfatta, kanske en reaktion, och zooma ut för en översikt.

Jag var involverad i Koldioxidteater både via mitt då alldeles nya arbete på Västmanlands läns museum och som förälder till en av ungdomarna. Projektet gav samtliga deltagare så mycket på flera plan. Jag såg ungdomarna växa när de fick fakta i klimatfrågan, när de fick uttrycka sig med hela kroppen och då de fick modet att tala engelska inför en stor grupp. Att de vuxna och ungdomarna var nästan lika många i antal under den första workshoppen visade sig vara en styrka då det skapade ett samtalsklimat med högt i tak och där alla kunde vara sig själva, något som inte alltid är självklart i ungdomsgrupper. Det var underbart att se en som var nyanländ till Sverige, som var blyg och tyst i början, öppna sig och våga tala både svenska och engelska inför hela gruppen och stolt visa sin familjehemsförälder vad som åstadkommits under sommarjobbet. Men det jag bär med mig i hjärtat är gemenskapen och glädjen, de många skratten och lyckliga ungdomar som en sen fredagskväll klev ur bussen som tagit dem fram och tillbaka till vårt föremålsmagasin. De var uppfyllda av upplevelsen att se allt det gamla bevarat och med jämförelsen mellan då och nu när det gäller ett föremåls livscykel, men också av den goda stämningen i bussen. Alla som ville hade sjungit något på sitt eget språk på hemvägen. Så enkelt och ändå så värdefullt. Minnen för livet.

ANNA, museipersonal,
tonåring på 1980-talet

Så enkelt
och ändå så
värdetullt.

Minnen
för livet.

Skådespelare som spelar föremålet och berättar föremålets livshistoria

Att arbeta med föremåls livshistorier blev ett centralt sätt att förstå hur ting kan hjälpa människor att föreställa sig och få erfarenheter av livet ur ett föremåls perspektiv. Inspirerad av objektteaterns traditioner har vi undersökt föremål och rekvisita. Inte bara deras "faktiska" egenskaper (t.ex. vikt, material, storlek, ålder) utan också, och ännu

viktigare, de känslor som föremålen är förknippade med och de relationer människor har och har haft till dessa föremål.

Inför den sista workshoppen på VLM, bjöd vi in gäster från andra samhällsinstitutioner och museer i Sverige. Museets personal och skådespelare från SDU förberedde korta livshistorier för några museiföremål från olika tidpunkter. Vi engagerade också LCA-specialisten för att komplettera objektens livshistorier med LCA-beräkningar för att bestämma storleken på koldioxidavtrycket för varje objekt. För att sammanfatta ville vi visa hur människors förhållande till "grejer" har förändrats under årtionden, hur antalet föremål vi äger och konsumerar i vår vardag har förändrats och hur föremåls livshistorier kan hjälpa oss att uppskatta föremålens koldioxidutsläpp. Vi förberedde tre stora "buffébord", vardera fyllda med något museiföremål och mycket rekvisita från en specifik era. För varje era

Ett föremåls livsberättelse. Från näver till sko, och sen?

valde vi (skådespelarna, museipersonalen och livscykelanalytiker) ett representativt objekt och förberedde en kort monolog av det, ett var den handgjorda näverskon från början av 1900-talet vi tidigare hade arbetat med under besöket i magasinet, en lokalt tillverkad plastskål från 1950-talet och en massproducerad engångs Coca-Colamugg från 2019. Tanken var att berätta korta berättelser utifrån dessa tre för att belysa ursprunget, var och hur de hade tillverkats, transporterats, använts och hur de hamnade på museet.

De saker som presenterades valdes utifrån processen vi arbetat i tillsammans. Den första

”Några av de saker som vi tar för givet idag var lyxvaror förr”

inspirationen var besöket i museets magasin, en ögonöppnare för hur radikalt det svenska samhället har förändrats under de senaste 100 åren. Några av de saker som vi tar för givet idag var lyxvaror förr – till exempel hygienprodukter eller vackra kläder. Om du ville ha skor då, behövde du göra dem själv, byta ut varor mot dem eller ärva dem från en familjemedlem. Endast rika människor hade råd att köpa kläder eller få dem uppsydda.

Genom dialogen mellan yngre och äldre generationer, insåg vi också hur olika olika generationer ser på material som plast. För ungdomarna

verkade plast vara ett av de stora problemen i samhället – förorenade hav och förstörda ekosystem över hela världen. Plast uppfattades främst negativt av gruppen ungdomar. Däremot berättade de forskare och andra deltagare, som var tonåringar under 1960-talet, historier om plast som ett revolutionerande material. Då var plast fantastiskt! Plast gjorde det möjligt att ha många hushållsartiklar i olika ljusa färger, former och storlekar. Köks-skålar, till exempel, vägde lite, var lätta att rengöra och gick inte sönder, de höll i decennier. Tillverkning och transport av plastprodukter var också snabbare och billigare!

Vi observerade hur livscykeln för vardagliga produkter, såsom elektronik och kläder, har blivit kortare och kortare, eftersom vi inte reparerar dem längre – eller i vissa fall, eftersom det helt enkelt är omöjligt att repara dem. Ett enormt antal föremål är också utformade endast för engångsbruk, som alla take-away lådor och engångsgafflar, knivar och koppar. För att representera nutiden samlade vi ihop engångsföremål som vi brukar kasta bort utan att ge dem en tanke. På bara en dag samlade vi ett bord fullt av papperspåsar, kartonger, take-away kaffekoppar och plastlock, läskmuggar och flaskor, pappersservetter, plastknivar och gafflar. Coca Cola muggen, som museets personal räddade från en soptunna i en lokal biograf, blev pjäsens stjärna.

Åh, jag är gammal – och jag är trött. Jag skulle vilja berätta min historia, för mitt liv började en dag när en stor björk höggs ner. Det fanns ett hus, och i huset bodde en gammal man. Han var min herre: han gjorde mig. Och han hade en bra familj, två söner, de besökte honom mycket ofta. Och några barnbarn. När trädet höggs ner sade han: ”Åh, var försiktig! Jag måste få trädets näver.” Och sonen sade till honom: ”Åh, pappa, ska du göra näverskor igen? Vi kan köpa dig nya skor som är mycket bekvämare.” Men mannen som skapade mig sa: ”Tja, jag skulle föredra att göra mina skor själv, för jag har använt såna skor hela mitt liv.” Och sedan började han göra mig. Han skar långa remsor näver, och sedan kom ett av hans barnbarn till honom: ”Jag vill hjälpa till. Kan jag göra det?” Han svarade: ”Ja, naturligtvis.”

Och tillsammans gjorde de mig – och min bror [skratt från publiken]. Vi var två. Och vi var väldigt, väldigt välgjorda. Och farfar sa: ”Nu ska jag använda dessa skor, och när jag inte är här, när jag är död, så kan du få dem.”

Men jag kunde se att den unga pojken inte var så glad över tanken på att ära skor.

GAMMAL NÄVERSKO, okänd ålder,
förvärvad till museet 1925

Åh, jag
är gammal
- och jag
är trött.

Jag var
utformad för
att vara så
här Vacker.

Det här är mitt livs historia. Jag har skapats av svart olja – och du kan inte tro det, men jag var en innovation på den tiden. Jag var något så speciellt, så påhittat, något så nytt, så lätt att jag kunde bli nästan vad som helst. Så blev jag den här skålen, designad av ingenjörer, tillverkad här i Västerås – jag är lokal också! Så jag var utformad att vara så här vacker. Jag gjordes i olika färger, du kunde välja den storlek du ville, du kunde välja färg. Jag kom med en hel familj av skålar i olika storlekar. Det är inte bara jag, jag är en del av detta stora sammanhang! Jag tillverkades i en fabrikslinje, som var snabbast i hela Sverige. Vi kom ut snabbt, de kunde göra en per minut eller något tror jag. Det gick så fort! Vi bara kom ut, ut, ut, ut – en efter en. Lysande, eller hur?

Så, vad hände? Jag flyttade till den här familjen. Jag var insvept i vackert omslagspapper. Det var ett äktenskap – en början på ett nytt förhållande. Två personer gifte sig och jag var gåvan. Jag var den nya innovationen de fick. Sen dess har jag tjänat hela familjen. Det känns som om jag uppfostrade deras barn! Alla bullar gick igenom mig, alla sallader, så många fester, alla kakor de bakade, all frukost de serverade. Jag var där – i centrum för uppmärksamheten. Ända tills...det kom en ny produktlinje: nya skålar, nya färger. Jag började få några repor ... Jag tänkte, det är normalt – vi alla blir gamla, eller hur? Vi får några repor. Nej. Det var slutet på min användning. Jag fick flytta till garaget med hela familjen av skålar... Vi var där i det kalla garaget i några år, kanske.

PLASTSKÅL, ca 60 år gammal

Oh ja, mycket kort liv. Du vet... Jag kan inte säga var jag kommer ifrån eller var jag gjordes, men min självkänsla är mycket hög. Jag föddes i en låda med ... Vi var ett par hundra, men jag var röd. Och det var med fina bokstäver: Coca Cola. Och mina fem minuter av berömmelse – eller, i mitt fall, en timmes berömmelse – var när jag var på bio och tittade på en Hollywood-film, medan den trevliga flickan som hade köpt mig smuttade Coca Cola under filmen. Sen kastades jag i soptunnan. Och det var det, tänkte jag. Men så kom min ängel – en dam som plockade upp mig och tog mig till sitt hem, och nästa dag tog hon mig till sitt kontor, och jag stod på hennes skrivbord. Jag tyckte att jag var en vacker dekoration. Det är mitt liv! Då kom en städerska förbi och trodde att jag var skräp och hon kastade bort mig igen. Efter det kom min ängel åter och tog mig ur soptunnan. Sen kom jag hit och fick träffa er. Och nu är jag på museet. Jag tror att jag kommer att leva för evigt!

ENGÅNGSMUGG, nyfödd

Min
Självkänsla
är mycket
hög.

Museibesökare improviserar föremåls livshistorier i utställningen

I projektet experimenterade vi mycket med olika sätt att berätta historier om objekt och objektens livscykel. Detta var viktigt av flera skäl: att byta berättare och bjuda in museibesökarna att skapa berättelser tillsammans, att få människor i olika åldrar att arbeta i mindre grupper för att berätta och lyssna på berättelser som berättas ur ett annat perspektiv, att föra olika generationer närmare varandra för att utforska ett objekts livscykel och aktivera den kunskap och fantasi som människor har, för att sedan bjuda in dem till en annan värld. Det vi lärde oss av att berätta objektslivshistorier var att generationsskillnader kan vara en tändande gnista för samtal om hur olika vi upplever världen, och hur viktig en ägodel kan ha varit för 40 år sedan, men att det nu ses som "avfall" eller som en besvärande sak som vi måste lista ut hur man kan bli av med. Under projektet blev plast ett exempel på hur olika människor från äldre generationer såg på ett material, jämfört med hur ungdomarna såg på det.

Att berätta historier om föremål kan överbrygga klyftan mellan generationerna och öppna nya sätt att se världen. Vi kom också att inse att vi vet en del om föremålen, även om vi kanske inte tror att vi vet så mycket som vi faktiskt gör. Genom berättande kan vi bjuda in till en annan värld.

Föremåls livshistoria i utställningarna

När vi arbetar med ett föremåls livshistoria bjuds besökaren in för att skapa en berättelse med utgångspunkt i ett föremål som väljs ut från museets utställningar. Det krävs nyfikenhet för att föreställa sig alternativa berättelser om objekt och att för ett ögonblick släppa tanken att alla historiska fakta bör komma in i en berättelse. Att underlätta denna metod är enkelt, och du kan vägleda museets besökare att göra det – till exempel som en del av en visning. Så här gör du:

Be folk att para ihop sig och utforska museiutställningen tillsammans. Välj vem som är A och vem som är B. Båda två väljer varsitt föremål från utställningen som väcker deras nyfikenhet. Föremålet ska vara något som de skulle vilja utforska mer i detalj och lära sig något nytt om. Be dem att hålla objektet i handen eller, om det inte är möjligt, att stå nära det så att de kan titta på det och ha ögonkontakt med det. Under den första omgången lyssnar B noga medan A har 2 minuter på sig att berätta livshistorien om föremålet, från den dag det "föddes" fram till idag, inklusive hur det hamnade i museet. Den person som berättar historien "blir" föremålet och använder jag-form, det vill säga talar ur förstapersonsperspektiv. De föreställer sig

Besökare kan berätta föremåls livshistorier under en visning.

hela livet för detta föremål, som kan omfatta erfarenheter av att produceras, säljas, distribueras, hittas, användas, återanvändas, missbrukas, överges och avyttras. Låt A berätta historien från början till idag. Under nästa omgång, kan B beskriva det framtida perspektivet för föremålet

för A: vad kommer att hända med det i framtiden? Dessa improviserade livshistorier kan sedan delas kort i en stor grupp med andra museibesökare, och kontrasteras med beräkningar av koldioxidutsläpp och nuvarande rekommendationer för minskade koldioxidutsläpp.

För mig personligen hade mötena med de unga deltagarna från Västerås, de svenska klimatexperterna och människorna från Västmanlands läns museum en oväntad inverkan.

Fram till vårt projekt Koldioxidteater var jag ganska nöjd med min eget sätt att hantera klimatfrågan – att inte ha en bil, bara använda cykel eller kollektivtrafik, äta mestadels vegetarisk mat, vara medveten om att använda plast, reparera saker ... Men projektet gjorde att jag insåg att det inte räckte alls. Jag måste göra mer, även om det definitivt kommer att göra mitt liv mer besvärligt och mindre trevligt – mindre streaming av data, använda tåget istället för att flyga, undvika plast, bli medlem i klimatrörelsens organisationer för att kunna påverka politiker ... helt enkelt tänka mer och slåss mer varje dag. Vi kan göra det!

Så låt oss komma ihåg alla smarta och glada aktiviteter vi upplevde tillsammans – improviserade scener som träffade oss i hjärtat, roliga övningar där vi på led visade hur gamla vi var när vi fick vår första mobiltelefon, objektteaterhistorier ... Allt detta var en ögonöppnare för oss alla.

ELENA, skådespelare,
tonåring på 1960-talet

VI KAN
GÖRA
DET

Vad är ett bra liv?

För att belysa komplexiteten i att fatta beslut om koldioxidutsläpp (baserat på diskussioner och erfarenheter i tidigare workshoppar) skapade RISEs designers ett visuellt och rumsligt stöd som gjorde det möjligt att diskutera olika perspektiv inför ett beslut. Som en förberedelse tejpades olika värdelinjer på golvet i processrummet på museet. Varje linje hade en skala från lågt till högt och linjerna hade följande perspektiv: CO2-nivå, Praktiskt, Personlig utveckling, Socialt och Nöje. Vi hade klippt ut runda papperscirklar (prickar) med färger som motsvarade var och ett av perspektiven på värdelinjerna. En LCA-expert fick en "CO2" -prick och dennes roll var

”En bild togs för att diskutera och jämföra de olika scenarierna.”

att flytta sig på CO2-linjen. Deltagarna fick en prick slumpmässigt för ett av de andra perspektiven. En facilitator beskrev ett scenario eller bjöd in deltagarna att komma med ett scenario, och deltagarna ställde sig på en plats på sin värdelinje beroende på hur högt eller lågt de personligen bedömde värdet för det specifika scenariot. En kamera som sattes upp i taket visade en översikt över perspektivintervallet när deltagarna rörde sig och beslutade var de ville stå på sin tilldelade linje. En bild togs för att diskutera och jämföra de olika scenarierna, deltagarna höll då papperspricken över huvudet när fotot togs. Varje scenario

avslutades med en reflektion från varje deltagare kring anledningen till att de gjorde de val de gjorde: *”Jag håller med om dina argument, och det är som om du har ätit kött hela ditt liv och sedan bara ... Åh, jag vill bli vegetarian eller jag vill vara vegan. Då har du den här utmaningen och du måste lära dig att leva så. Och då tror jag att det kommer att bli en stor personlig utveckling.”* (Placering på linjen för personlig utveckling, position hög)

Andra aspekter än koldioxidavtryck artikulerades: *”Men jag var här [på denna position på värdelinjen] och tänkte att det skulle vara mycket svårt socialt. Så jag tänkte inte på detta som positivt eller negativt, jag tänkte att det skulle ha stor inverkan på mitt sociala liv, och det kanske inte alltid är lätt att välja hur man ska äta och var man ska äta och att försvara mina val i mina sociala grupper med familj och vänner.”* (Placering på linjen för socialt perspektiv, position låg)

Deltagarna kunde byta prickar för att prova olika värdelinjer i olika scenarier.

Det här är några av de scenarier som vi använde:

- Flyga till Sydamerika för ett skolutbyte för att öva spanska
- Ta tåget till Spanien för ett skolutbyte för att öva spanska
- Bli vegan

Reflektion över metoden

Alla har olika prioriteringar och resonemang utifrån sin egen situation. Värdelinjer är en bra metod för att göra det möjligt för olika perspektiv att komma med i en diskussion. Det gör det möjligt för gruppen att få förståelse för beslut som de kanske inte håller med om. Värdelinjerna skapade en diskussion där många perspektiv kunde göras synliga och giltiga. Värdelinjerna blev en plattform för att diskutera motsatta åsikter i ett konstruktivt format. Val är komplexa. Det finns inget perfekt beslut, och det är omöjligt för någon att vara perfekt. Värdelinjerna är en praktisk och konstruktiv metod för att hantera klimatångest och emotionell stress som kan vara en reaktion på att arbeta med sociala normer och information relaterad till klimatförändringar.

Värdelinjer relaterade till koldioxidavtryck. Samtal om var du har placerat dig på linjen och varför.

VERKLIGHETEN
ÄR INTE
SÅ

SVARTVIT

I diskussioner och i processen med att arbeta med de scener som kom fram till följd av situationer i våra dagliga liv blev det tydligt att ungdomarna fick skuld känslor av att göra val och tänka på val i förhållande till klimatet. Vi upplevde att när vi gör val baserade endast på klimatpåverkan kan det uppstå en stor känsla av skuld eller bedömning (av oss själva eller av andra) när vi fattar det som uppfattas som ”fel” beslut i förhållande till hur det påverkar klimatet. Verkligheten är dock inte så svartvit, och det finns olika motiv som påverkar valet. Olika människor kan också ha olika perspektiv och motiveras av olika värderingar. Genom att utforska gråskalan kan vi lindra ångesten och bördan av att fatta ”fel” beslut och underlätta för att fatta informerade flerdimensionella beslut i olika sammanhang. Koldioxidavtryck är komplexa och att ändra sitt koldioxidavtryck är ännu mer komplext. Vi ville reflektera över koldioxidavtryck på ett roligt sätt utan att förenkla för mycket. Vi ville utveckla ett reflektionsverktyg som kan stimulera tankar om hur människor reagerar och tänker genom komplexiteten i koldioxidavtryck.

HAYLEY & SOFIE, designers & forskare,
tonåringar på 1990- och 2000-talen

Teatime-session, reflektion med hjälp av "Playful triggers" och ord från relationell ontologi.

BE. HERE.
NOW.

Dags för te

Under en av workshopparna skapades en te-stund kallad ”CO2 Teatime” som ett sätt att uppmärksamma vår relation till oss själva, varandra och till planeten. Den var en möjlighet att lyfta resonemang kring klimatfrågan från ett problemlösande fokus till att reflektera över vårt förhållande till varandra och till jorden och hur det påverkar klimatet och våra val. Genom en teceremoni utformad kring vissa teman syftar Teatime till att stödja dialog och att reflektera tillsammans, dela känslor och skapa rum för en filosofisk konversation. Teatime är en metod som har utvecklats av Laura Gottlieb som också var med och utformade en Teatime för detta projekt.⁶ Teatime-designen inspirerades av ”Playful Triggers”, ett verktyg som syftar till att stimulera sociala band mellan personer som ska samarbeta.⁷ Playful Triggers använder sig av annorlunda eller nya sätt för att skapa samtal och lekfulla interaktioner. Användning av vardagliga objekt tagna ur sin kontext ger möjlighet till flera tolkningar, metaforer och stimulerar nya perspektiv i samtalet.⁸ Inspirationen till denna Teatime var att få fram perspektivet att klimatkrisen innebär en personlig omvandling – vilket förändrar hur vi förhåller oss till varandra och till världen.

Teatime designades omsorgsfullt runt fyra bord. Vid varje bord satt en grupp och framför alla fanns en teservis, lite ätbart, pennor och ett tallriksunderlägg formgivet som en meny. I varje

tekopp var ett ord som är centralt i relationell ontologi skrivet med karamellfärg: kärlek, medkänsla, sammankopplad, lokalt, samhälle och ansvar. När varmt te hälldes i koppen, löstes ordet upp och konsumerades. Själva teet var ett överraskande inslag i Teatime, eftersom det var ett ljusrött och bittert te. Teet och karamellfärgen hade en liknande färg för att ge intrycket av att dricka ordet.

Deltagarna valde ett ord och därmed en kopp i början av workshoppen och skrev ner sina tankar eller minnen i förhållande till ordet. Berättelserna skrevs eller ritades på deltagarnas tallriksunderlägg, som också innehöll en meny med orden. Efter individuell reflektion delade varje deltagare sin berättelse med de andra medlemmarna i gruppen. När alla berättelser hade delats, frågade facilitatorn deltagarna om det fanns några gemensamma teman. Deltagarna fick vattenbaserade pennor för att skriva nypåkomna teman på tekannorna. I slutet av sessionen valde deltagarna ett nytt ord som beskrev vad de skulle vilja ta med sig i framtiden och skrev detta ord på eller i sina koppar. Facilitatorn ledde mot slutet in samtalet på hur diskussionen relaterade till hållbarhet.

Deltagarna uttryckte att de kände medkänsla och samhörighet efter den här annorlunda te-stunden. Dessutom berättade vissa deltagare i en skriftlig utvärdering att Teatime skapade en känsla av hopp.

”... att stödja dialog och att reflektera tillsammans, dela känslor och skapa rum för en filosofisk konversation.”

DET VAR 200% VÄRT DET

Det här projektet var det absolut roligaste jag har varit med om i hela mitt liv. Jag som inte är en teaterperson fick verkligen gå utanför min komfort zone och det var 200 % värt det. Alla människor man har fått lära känna som man antagligen inte skulle ha träffat om det inte var för denna underbara idé. Att medverka i Koldioxidteater var verkligen en ära, att få chansen att interagera med människor i djupa diskussioner om klimatet men också via teater. Jag tar med mig väldigt mycket saker från Koldioxidteater. Jag tar med mig vetskap och information om miljön och koldioxidutsläpp, som jag kanske inte hade vetat om det inte var för projektet. Jag tar med mig att det är okej att vara lite spontan och konstig ibland. Jag tar med mig vetskapen om hur det är att bygga upp utställningar och det viktigaste av allt så tar jag med mig den fina koldioxidteaterfamiljen.

Att jobba som vi gjorde förde oss (som var främlingar till varandra) så nära. Under sommarjobbet arbetade vi i ett rum tillsammans, vi dansade, sjöng, pysslade, skrattade, åt tillsammans och planerade. Det var helt underbart att vara omringad av människor som var lika skumma som jag. När jag gick in i projektet var jag rädd att jag skulle hamna bland ett gäng stereotypiska trädkramare, men när man väl kom dit så insåg man att man själv var lika skum som dem och de var inte heller trädkramare. Det var människor från olika länder och olika städer inom länet. Människor jag aldrig

hade fått kontakt med om det inte var för projektet. Ett starkt minne jag har var en övning vi gjorde första workshopen. Vi ställde oss på en rad; teatermänniskor, professorer, forskare, designers och studenter. Efter den övningen spelade det verkligen ingen roll vad du sa, du var en i Koldioxidteater och det spelade ingen roll vilken kategori du tillhörde. Det konstigaste för mig var att jag kunde prata hur mycket jag ville och de vuxna lyssnade verkligen på mig. Jag kunde dra ett skämt, prata om skolan eller om jag hade en dålig dag kunde jag berätta om det och människor lyssnade verkligen, både studenter och vuxna. Jag tar självklart också med mig hur jag ska leva ett mer miljövänligt liv och detta märkte jag redan efter första workshopen vi hade. Det blev en tankeställare hur mycket papper man skulle ta när man torkade händerna, hur mycket kött man ska äta, hur ofta man ska köpa nytt osv, det var något som verkligen fastnade. Men också att veta att man inte är ensam när det kommer till ens tankar om klimatet.

Jag tror att det man ser av projektet i form av bild och film kan se rätt platt ut, en massa människor som bara pratar och spelar teater. Det som fastnade för mig var känslan och även det som hände utanför lokalen. Vi åkte till Västmanlands läns museums föremålsmagasin i Hallstahammar, vi sjöng på bussen och skämtade runt. Det kändes så tryggt och familjärt på något sätt och något sådant är väldigt svårt att fånga på bild. Sommarjobbet betydde också väldigt mycket för mig och det faktum att museet litade på oss att sätta upp två utställningar. Att vi nästan hade helt fria händer var en underbar känsla.

EDEN, student,
tonåring på 2010- och 2020-talen

Jag skriver till dig

Under projektet delade vi våra tankar och reflektioner skriftligt med varandra i olika övningar. Varje deltagare – inklusive museets personal, forskare, ungdomar, skådespelare och formgivare – deltog i dessa reflektioner samtidigt i processrummet, för att skapa möjlighet att reflektera över de sociala normerna kring klimatfrågor i vardagen. Ett sätt att göra detta var att introducera brevskrivning medan vi reflekterade över en scen som vi just hade utforskat. Scenen härstammade från ett dilemma i en av de unga deltagarnas vardag som vi hade utforskat tillsammans genom att skapa roller och prova olika scenarier. Alla kunde välja att skriva till en person i scenen – det kunde vara ett brev till mormor, dotter eller jorden själv.

Brevskrivningsstation i pop-up utställningen "Plastic is fantastic".

”Brevskrivningen gav alla lite tid för individuell reflektion.”

Brevskrivningen gav alla tid för individuell reflektion över det vi just gjort och improviserat fram. Sedan, om vi ville, kunde vi läsa brevet högt. När en person slutade prata började en annan läsa, inte i någon bestämd ordning – utan baserat på hela gruppens rytm. Golvet var så att säga öppet, vilket skapade möjlighet för alla att ta initiativ eller att leda. Brevläsningen skapade även ett utrymme för deltagare att dela perspektiv utan att behöva säga ”detta är min åsikt”, samtidigt som det handlade om ett personligt och känslomässigt engagerande brev.

Brevskrivningen utvecklades sedan vidare inom en av de två utställningar som ungdomarna skapade under sina sommarjobb på museet. Eftersom de hade upplevt den intergenerationella dialogen under workshopserien som värdefull, hade de ambitionen att inkludera den typen av dialog utanför formen av en workshop. Inom utställningen Plastic is Fantastic tog en ny idé form. Varför kunde inte besökarna skriva till sin egen generation eller till en annan generation? På ett bord i utställningen fanns tre enkla skokartonger målade i rosa, som fick fungera som postlådor för ”snigelpost”. Det fanns en inbjudan till att skriva ett brev till en annan eller ens egen generation och posta den i rätt låda.

Who
Where
What

Läsa brev från en annan generation, lära sig om deras perspektiv, hopp och oro i utställningen Plastic-is-fantastic. Breven lästes sedan högt under den avslutande workshopen.

HUR KAN FORSKNING KOMMUNICERAS

När vi arbetar med frågor kring visualisering av information, börjar vi med frågor kring interaktion och engagemang med information och fakta. Hur kan forskning kommuniceras så att den är tillgänglig för olika målgrupper, och blir något mer än text, tabeller och databaser? Hur kan något

så immateriellt och komplext som mängden koldioxidutsläpp representeras på ett konkret och kvantifierat sätt? Hur kan fakta kring koldioxidutsläpp inte bara vara engagerande utan också interaktiva och anpassningsbara till frågor och intressen från gruppen? Vad vi inte hade förväntat oss när vi använde denna information för diskussioner och aktiviteter var att det höjde de ungas ångest. Vi ville därför hitta ett sätt att ge mer än siffror för enstaka handlingar, och tillhandahålla referenser och sammanhang som var grundade i vardagen men också i framtida möjligheter för att göra dialogen mer konstruktiv.

För att ta itu med känslan av hopplöshet arbetade vi med diskussioner som undersökte proaktiva handlingar. Vi blev stolta över att se de initiativ som blev verklighet utanför projektet oberoende av oss. För att komma bort från ångest att behöva göra det ”perfekta” valet för varje enskilt beslut introducerade vi idén att balansera olika val inom olika områden relaterade till livsstil beroende på personliga omständigheter.

I slutet av projektet skapade vi en tidslinje, där alla deltagare kartlade förändringar av känslor genom projektprocessen och belyste var vi hade interaktion med människor utanför projektgruppen. Tillsammans hade vi börjat med *nervös, förväntan, nyfikenhet, spänning*, gått igenom olika vågor av *sorg, glädje, överväldigad, respekt, hopplöshet, hoppfull, imponerad, generad, samhörighet, ångest, empowerment*, för att avsluta med *motiverad, stark, stolt, kärlek* och *hoppfull*.

HAYLEY & SOFIE, designers & forskare,
tonåringar på 1990- och 2000-talen

En scen där CO₂e utsläpp blir fysiskt påtagliga med hjälp av större och mindre bollar.

Hur kan klimatforskning göras konkret i ett museum?

CO₂e uppmätt i bollar

Hittills har vi mest pratat om koldioxid (CO₂), men vi borde hellre prata om CO₂e för att vara mer exakta. Det kan vara svårt och abstrakt att försöka förstå vad CO₂e betyder och vilka mängder det rör sig om. Termen CO₂e hänvisar till "koldioxidekvivalent" och är ett sätt att inkludera alla klimatförändringsrelaterade gaser tillsammans (inklusive metan, kväveoxid, vattenånga och ozon), justerad så att deras effekt motsvarar

effekten av samma mängd koldioxid. Vi använde bollar som ett sätt att representera och förvandla denna information till något konkret, för att skapa ett språk mellan oss. Målet var att bättre förstå och utforska begreppet CO₂e-utsläpp och varifrån de kan komma ifrån i vårt dagliga liv. Vi använde infografik för att förklara en livsstil som förbrukar 10-ton kontra 2-ton CO₂e och introducerade fysiska bollar (som motsvarade 1 kg, 10 kg, 100 kg, 1 ton CO₂e) som deltagarna kunde ta med i

teaterimprovisationer för att utforska sociala normer. Projektet bestod av deltagare som inte var experter på CO2e, och vi ville hitta ett sätt på vilket projektgruppen och ungdomarna kunde relatera och koppla CO2e till dagliga situationer.

LCA Visuell Databas

Vi byggde en visuell databas med specifika LCA-värden för olika objekt och aktiviteter som var relaterade till deltagarnas dagliga liv. Databasen byggdes i utställningsrummet på museet. Vi hade satt upp foton och lagt till information om relaterade CO2e-utsläpp på väggarna. Varje objekt, till exempel ett foto av en biltur, en bussresa, en tågresa eller en flygresa kombinerades med motsvarande CO2e-utsläpp. Denna databas användes som ett sätt att jämföra och diskutera olika val som kan göras inom olika områden, som måltider och mat, resor och transporter, kläder och elektronik.

Livscykelvisualiseringar

Livscykeln för en produkt, tjänst eller verksamhet, tillsammans med dess inverkan på klimatet, är en komplex process som är svår att förstå och som kan upplevas fristående från vardagen. Som en introduktion ville vi därför gå igenom hur en livscykel kan variera för olika artiklar och i olika branscher. Vi använde konkreta exempel från den visuella LCA databasen för att diskutera livscyklar för produkter såväl som museiföremål.

För att göra informationen relevant för ungdomarna diskuterade vi och fördjupade oss kring de teman som kom upp i olika improviserade scener och som var viktiga för dem. De situationer som kom upp var ofta relaterade till normer och val som ungdomarna kunde påverka direkt (t.ex. klädval och matval) eller som var trendiga i media (t.ex. reseval). Vi genomförde LCA-beräkningar på vardagsföremål som var viktiga för dem (t.ex. hårtork, hörlurar) och använde dem som grund för att diskutera vardagsföremålens livscyklar.

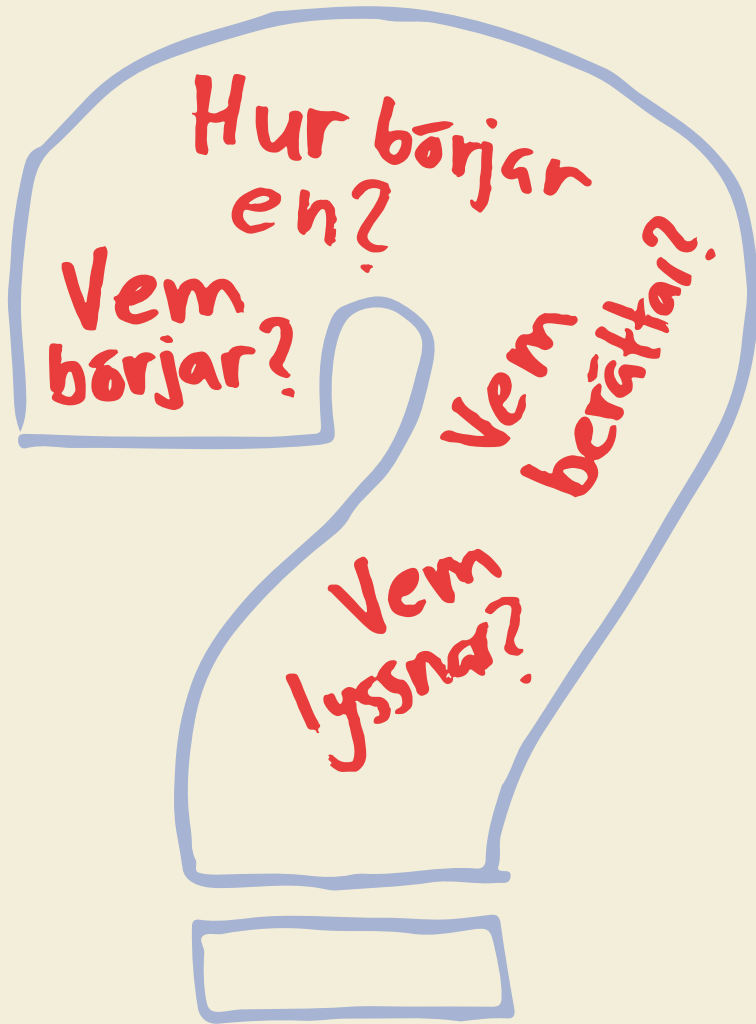
Förutom att fördjupa oss kring historiska eller nutida föremål, utforskade vi begreppet cirkulär ekonomi, där ett objekt ansvarsfullt produceras och återanvänds. Eftersom framsteg och utveckling är nödvändig för att möta samhällets behov, ville vi diskutera hur utvecklingen kan göras på ett sätt som minskar klimatpåverkan.

Vi reflekterade mycket över användningsfasen och hur de beräknade utsläppen från en produkt påverkas av hur många gånger den används, oavsett om tillverkningsfasen

var energikrävande eller inte. Till exempel gjordes jämförelsen mellan en oekologisk T-shirt som används under en period av 5 år och bärs flera gånger med en T-shirt med ekologisk bomull som bara används fem gånger innan den kastas.

”Livscykeln för en produkt, tjänst eller verksamhet, tillsammans med dess inverkan på klimatet, är en komplex process”

Läs mer på: www.ellenmacarthurfoundation.org/circular-economy/concept och www.naturskyddsforeningen.se/skola/cirkular-ekonomi

Hur börjar en?

Vem börjar?

Vem berättar?

Vem lyssnar?

! ?

Samtalet mellan olika generationer är svårt. Var träffas en ens?
Hur börjar en? Vem börjar? Vem berättar? Vem lyssnar? Vem
bestämmer vad som tas med på dagordningen och inte?

! ?

Detta är frågor som vi ställde oss i skapandet av utställningen då
vi efter Co2 workshopparna alla hade sett hur viktiga samtalen
mellan generationer var och hur nödvändiga de är i en fråga som
skapas och påverkas av alla generationer. Frågan var då bara hur
vi skulle kunna återskapa liknande samtal och upplevelser vi haft
under workshopparna. Projektet i sin helhet fick mig att få upp
ögonen för de olika konstarnas förmåga att visa upp komplexa
situationer, mångsidiga gråzoner och fungerande kompromisser
som ord inte alltid kan rymma. Något jag kommer ha hjälp av
resten av livet, oavsett om det är inom politik eller yrkesmässiga
och vardagliga problem eller någon helt annan situation. Det har
visat mig att klimatfrågan har fler sidor och perspektiv än vad jag
trott, men framförallt att det finns många olika utgångspunkter
och vägar in i klimatrörelsen. Nu har jag faktiskt i praktiken sett
hur personer med olika ideologier kan vara enade om att vi delar
samma planet och att det viktiga är lösningen. Detta är något jag
sällan ser i partipolitik och därför kommer jag försöka ta samma
attityd som vi haft in dit.

! ?

HENRY, student,
tonåring på 2010- och 2020-talen

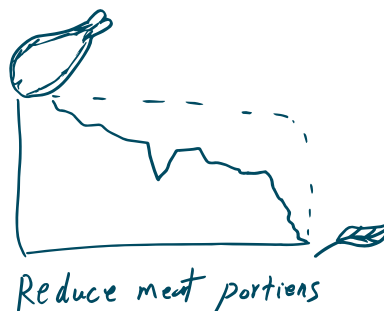
?

Faktor 5-ramverket

För att kunna tänka mer holistiskt om livsstilsval presenterade vi en utmaning i form av ett Faktor 5-ramverk. Faktor 5-ramverket är en utveckling av målet att i genomsnitt minska ditt utsläpp från 10 ton CO₂e per år (genomsnitt för en svensk idag) till 2 ton. Ramverket beskriver hur du kan balansera olika aspekter för att minska dina koldioxidutsläpp i olika områden relaterade till livsstil (t.ex. mat, transport, bostäder, produkter, offentlig konsumtion, värme och el). Vi upplevde att ramverket hjälpte till att hantera den allmänna

”Vi upplevde att ramverket hjälpte till att hantera den allmänna känslan av ångest”

känslan av ångest och förlamning kring frågan om hur vi kan påverka klimatförändringar. Birgit, som introducerade Faktor 5-ramverket, byggde det utifrån tidigare forskning, erfarenheter i projektet, 15 års undervisning i hållbarhetsstrategier och tidigare projekt inom RISE.^{9,10}

Fråga en expert!

För att förankra workshopparna i forskningen kring koldioxidutsläpp och produkters livscyklar hade vi LCA-experten under workshopparna.

Snabba och grova beräkningar kan göras för att bestämma koldioxidavtrycket och LCA för specifika aktiviteter eller objekt. Det var dock viktigt att betona hur komplext det är att göra dessa beräkningar, och att de alltid är grova beräkningar för att ge en uppfattning om en ungefärlig siffra.

Gather around objects
that made a difference
for you when you
were young!

Samtal om på vilket sätt olika generationer relaterar till tekniska prylar från skilda tidsepoker.

DE
BEHÖVDE
OCKSÅ
DEN
STÖRRE
BILDEN

Ingenjörer letar alltid efter lösningar. Jag är ingenjör och LCA-expert och gjorde klimatberäkningarna under workshopparna. Situationen i en workshop: Jag svarade hela tiden på frågor om CO₂-utsläpp och antal ton. Ungdomarna tyckte det var förvirrande, så de frågade om varje enskild sak de gjorde i improvisationer och diskussioner. Jag var ensam som en "levande CO₂-kalkylator". De behövde också ha något positivt, en struktur och ett mer enkelt sätt att hantera koldioxidvärdena. Dessutom insåg jag att ungdomarna bara gjorde enstaka åtgärder (äter vegetariskt eller stängde av sina mobiltelefoner) och frågade mycket om dessa enskilda åtgärder. De behövde också den större bilden.

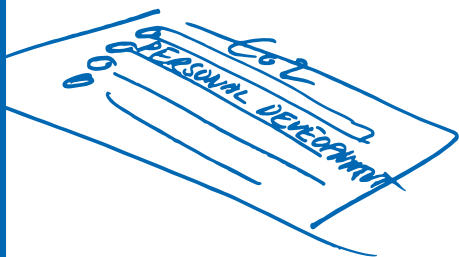

Samtidigt behövde vi CO₂-värden för de olika teaterimprovisationerna där bollar representerade CO₂-utsläpp. Vi utgick från 10 ton som den genomsnittlige svensken gör av med idag (= 10 bollar) och vi hade det hållbara målet 2 ton (= 2 bollar). För att nå målet måste koldioxidutsläppen minskas med 80%, dvs dagens utsläpp måste beräknas med reduktionsfaktorn fem. Ett exempel gjordes med mat: om du äter kött bara en gång i veckan kan du nå Faktor 5.

BIRGIT, klimatforskare,
tonåring på 1980-talet.

80%
↓

Tips till andra museer från två av de unga deltagarna i projektet

Råd från Eden

Om ett annat museum skulle göra något liknande tycker jag de ska göra som Koldioxidteater gjorde. Man får anmäla sitt intresse för då vet man att personerna som är där vill vara där. Jag tycker även att museerna ska blanda in historia precis som Västmanlands läns museum gjorde. Vi fick besöka magasinet, spela teater med äldre versioner av de produkter vi har idag. Jag tycker också att det är väldigt viktigt att man håller sig på en plats, jag kände en stor trygghet i att spendera tid i Traversen. Det blev ett lyckligt rum, man visste att varje gång man gick in där var det något roligt som skulle hända. Jag kan gå dit än idag bara för att ta in all positiv energi som fanns där.

Det skulle även vara kul om ett till museum gjorde detta, att vi som gjorde det i Västerås skulle kunna få medverka på något sätt för att se hur två ställen gör det olika. Om flera museer gör det skulle man sedan kunna göra en stor workshop för alla som varit inblandade från olika län. När jag ser tillbaka på projektet så blir jag varm i hjärtat. Jag önskar att Koldioxidteater hade kunnat fortsätta som en

fritidsaktivitet. Att diskutera klimatfrågor, spela teater och bara lära känna människor mer. Jag saknar alla som var med i projektet och hoppas att vi alltid kommer kunna hålla kontakten och kanske genomföra en till workshop bara för att kunna uppleva det igen. Koldioxidteater är ett minne jag kommer hålla fast vid livet ut.

Råd från Henry

Jag tror att de viktigaste faktorerna för att detta projekt inte var som något jag tidigare varit med om var a) en blandning och variation av ålder hos både de som höll i det och deltagarna b) att vi var jämställda inför varandra.

Först genom detta projekt har jag insett att i alla liknande projekt eller sammanhang har alla deltagare och/eller arrangörer antingen tillhört samma generation eller när det är fler än en generation har det varit tydligt att den ena generationens

”...en blandning av personer med olika ideologisk bakgrund och politisk erfarenhet.”

(oftast den äldres) kunskap och varande värderats högre och därför ska läras ut. Jag tror att detta ofta bara sker av vana från organisationens sida då det är det som är normen. Problemet är att ifall en har denna struktur så omöjliggörs den sortens samtal Co2 teater har haft mellan generationer och personer. Därför skulle jag uppmärksamma att för att kunna göra liknande projekt så behöver en tänka på ifall en skapar en struktur med förutsättningarna att grupp a berättar och grupp b lyssnar och frågar eller ifall båda grupperna har samma möjligheter att både berätta, lyssna och fråga.

En annan viktig sak skulle jag säga är att se till att det finns en blandning av personer med olika ideologisk bakgrund och politisk erfarenhet. Det kändes uppfriskande att det inte bara var personer som t.ex. hade studerat ämnet, jobbat

med det i partipolitik eller var helt nya, utan det var en blandning där nästan alla hade kommit in och arbetat med sin ståndpunkt på olika sätt som skilde sig från varandra.

Strukturen överlag såg jag som viktig. Projektet verkade först flummigt men det blev aldrig kaos, utan det fanns en tydlig struktur. Vi fick möjligheter att delta och skapa vad vi ville med tryggheten att det fanns en tydlig struktur att falla tillbaka på och någon som kunde coacha och vägleda oss ifall vi ville det. Då vissa personer fungerar bäst utan begränsningar och vissa med var det bra att personerna som höll i workshoppen och hjälpte i sommarjobben fanns på avstånd men ändå där. Avslutningsvis så är mitt råd till alla att iallafall försöka skapa liknande projekt och rum, då vi i världen nu mer än någonsin behöver det.

I den sista workshopen höll deltagarna i projektet en interaktiv promenad för workshopdeltagarna och delade med sig av sina lärdomar från projektet. Jennie berättar på bilden om erfarenheterna av att skriva ansökan.

Jennie, museichef och forskare

Ett projekt som det här tar aldrig slut

Västmanlands läns museum var med och skapade projektet Koldioxidteater eftersom museet undersöker olika sätt att förändra det publika arbetet mot en högre grad av besökarinvolvering. Denna svängning mot besökaren som deltagare i museers publika arbete är inte ny. På svenska museers vårmöte 2011 talade till exempel Nina Simon, en känd förgrundsfigur för deltagarkultur på museum, om besökardeltagande. Det senaste decenniet har många museer i Sverige fortsatt att utveckla egna arbetssätt och inspirerats till att involvera besökare och skapa nya metoder för att göra det.

I boken *The Participatory Museum* (2010) beskriver Nina Simon olika nivåer av besöksengagemang, där varje nivå har något utmärkande att erbjuda

”... Simon beskriver den förändring som sker som en rörelse från ’jag på museet’ till ’vi på museet.’”

besökaren. Simon beskriver, utifrån nivåerna 1 till 5, den förändring som sker som en rörelse från ”jag på museet” till ”vi på museet”:

- Nivå 1: Individer konsumerar innehåll
- Nivå 2: Individer interagerar med innehåll
- Nivå 3: Individuella interaktioner med innehåll som blir synliga för andra
- Nivå 4: Individuella sociala interaktioner med innehåll som flätas samman med andras
- Nivå 5: Kollektiv social interaktion med innehåll¹¹

I nivå ett ses museet som en kunskapsresurs där besökare upplever museirummet och tar till sig information och kunskap. Nivå två ger möjlighet för besökare att interagera med innehåll i en utställning. I den tredje nivån kan besökarna se var deras egna intressen och handlingar passar in bland resten av museets besökare, då den individuella interaktionen sätter spår och blir synlig för andra. I nivå fyra interagerar besökare med andra, som delar med sig av sina intressen eller det de gör, då det på olika sätt är möjligt att kommentera andras tankar och kommentarer. Den sista nivån, nivå fem, gör museet till en social plats där intressanta och stimulerande möten med andra människor står i fokus. En samvaro som uppmuntrar samtal som även handlar om annat än just det ämne som presenteras och som därför kan stimulera till samhällsutveckling.

Västmanlands läns museum har bred kompetens inom vad som kan kallas åskådarkultur vilket kan motsvara nivå ett i Nina Simons modell. Museet har även arbetat med besökardeltagande och samskapandeprojekt i många år – till exempel genom att låta universitetsstudenter göra tillägg i basutställningarna med diskrimineringsgrunderna som utgångspunkt. Ur ett perspektiv kan detta ses som ett nivå två eller tre-initiativ, där individer interagerar med innehåll, om än på ett mycket djupgående och handfast sätt, eftersom de ändrar en basutställning i praktiken. Ur ett annat perspektiv handlar egentligen interaktionen om något mer än interaktion med innehåll i utställningarna, i själva verket blev studenterna medskapare av museets budskap, en nivå av deltagande och en uppluckring av roller mellan besökare och t.ex. utställningsformgivare som inte ens nivå fem täcker in.

Ytterligare en nivå för deltagarperspektivet

Vi ser inte deltagarkultur och åskådarkultur som motsatspar i vår pedagogiska praktik på museet. Vi ser snarare utvecklingen mot mer delaktighet som en utvidgning av museimedarbetarens reper-

toar och kompetens. I projektet Koldioxidteater ville vi fortsätta utforska metoder och arbetssätt för att utveckla deltagarkulturen och bättre förstå hur vi som museum kan engagera oss och våra besökare i stora samhällsutmaningar. Ett grundläggande motiv var alltså att utveckla deltagarkulturen på museet och fundera över hur vi ska kommunicera för att bidra till samhällsutvecklingen – vilket kan innebära att deltagare i projektet skulle förändra vårt sätt att tänka och hur vi gör saker och ting.

I själva verket kan det sätt på vilket museet har arbetat med samskapande tidigare, och hur det fungerade under Koldioxidteaterprojektet, beskrivas bäst genom att lägga till en nivå utöver nivå fem i Nina Simons modell. En nivå som starkare än nivå fem pekar mot samskapande, aktivism och samhällsförändring:

Nivå 6: Individer engagerar sig socialt med varandra och historiska föremål för att förändra normer och handlingar i samhället

”... deltagare i projektet skulle förändra vårt sätt att tänka och hur vi gör saker och ting.”

Tillägg av nivå sex är nödvändigt, tror jag, eftersom nivå fem beskriver den sociala interaktionen mellan människor men inte de normdiskussioner, det praktiska samskapandet och ett aktivt arbete för samhällsförändring med utgångspunkt i museets föremål som vi strävade efter i Koldioxidteaterprojektet.

Vårt mål som museum för arbetet i projektet kan beskrivas inom tre intresseområden:

Demokrati

- Stödja demokratisk dialog i samhället
- Engagera oss själva och våra besökare i stora samhällsutmaningar
- Stödja utforskandet av normer kring klimatförändringar
- Skapa platser för att reflektera över samhällsutvecklingen
- Skapa ett säkert utrymme för att uttrycka sin åsikt

Delat utrymme

- Samskapa kunskap för att tänka och prata om ett ämne (i vårt fall klimatförändringar) ur ett historiskt perspektiv och för att tillsammans hitta sätt att agera nu relaterat till det ämnet
- Skapa relationer mellan unga medborgare och museet
- Dela kunskap mellan generationer och kompetensområden
- Våga ifrågasätta vår praxis och utsätta oss för det okända

Samlingar och utställningar

- Utmana gränser och ifrågasätta samhällets normer med föremål som utgångspunkt
- Utforska metoder som öppnar för relationer att utvecklas till föremål i samlingarna
- Låta föremål (eller rekvisita) sammanflätas i konversationer och i handling
- Samskapa utställningar
- Utforska föremålens berättelser på ett roligt sätt

Deltagande processer förändrar hur vi arbetar på museet

En av de unga deltagarna i projektet sa: *”Jag tror inte att ett projekt som detta någonsin tar slut, det kommer bara att fortsätta och ta nya former”*. Och ja, som chef för museet, håller jag med om det. Projektets oändliga karaktär förde med sig både nya möjligheter och nya utmaningar till museet.

Å ena sidan gav projektet stora möjligheter att öppna sig för nya initiativ och arbetssätt. Projektet har gett svallvågor på individ- och organisationsnivå, nya större projekt har skapats och vi har fått inspiration till nordiska samarbeten. Å andra sidan har vi mött oväntade utmaningar. Även om vårt mål var att utveckla nya sätt att arbeta för delaktighet, var vi inte helt förberedda på de relationer som skapades mellan

”... var vi inte helt förberedda på de relationer som skapades mellan medlemmarna i projektet.”

deltagarna i projektet. Dessa relationer, som var värdefulla för oss i processen, förde med sig ett ansvar och en omsorg utöver vad vi på museet vanligtvis är beredda på. Med det ansvaret följer etiska frågor om hur vi tar hand om relationerna efter projektet och om hur långt vårt ansvar för varandra går. Vi behövde ställa oss frågor som: Vad bjuder vi egentligen in till när vi bjuder in besökare att bli deltagare och ibland producenter

för museets verksamhet? Är vi beredda och villiga att bygga upp dessa relationer under lång tid och att acceptera konsekvenserna i form av en annan sorts planering, omfördelning av resurser, nya metoder och program?

På individnivå vittnar många av de personliga berättelserna i den här boken om en förändring i både tänkande och handling utöver projektets tidsram. På organisatorisk nivå var detta projekt en stor inspiration och introducerade många nya idéer, för att utveckla deltagarkulturen på museet. Projektet gav också en möjlighet att skapa ett frö till en organisationskultur med beredskap för radikal innovation, till exempel genom att vi tränade på risktagande, lekfullhet, humor och öppenhet i dialogen under projektets workshoppar.

Att inte planera allt och öppna programverksamheten för det som uppstår under resans gång kan upplevas riskabelt. Detta sätt att arbeta behöver medarbetare som får möjlighet att bygga upp erfarenhet för att kunna hantera osäkerhet och för att lära sig att bygga rammar som är öppna nog för de impulser som kommer. Projektet blev ett tillfälle att ifrågasätta besökarens och museipersonalens tydliga (och ibland mer otydliga) territorier och roller i museet. Det gäller att börja observera och förstå vilka vanor och normer som behöver förändras när museet som plats blir ett gemensamt och förhandlat område, och besökaren

This is a project where everybody can be involved.

Improviserar en scen tillsammans om vad som står på spel om vi säger att vi inte kan flyga längre, kan vi fortfarande besöka familj som bor utomlands?

blir en deltagare i museets verksamhet. Den interna processen inom museet kräver stor delaktighet av många och det är en utmaning att prioritera utifrån begränsade personella resurser. Ett sätt att engagera mer personal från museet i detta projekt var att erbjuda projektworkshopparna som en del av det ordinarie kompetensutvecklingsprogrammet. Genom projektet har vi sett att

arbetet med historia och historiska föremål via metoder från deltagande design och teater har förändrat hur vi arbetar.

Genom att improvisera kring föremåls livshistorier i utställningarna skapas nya relationer till föremålen och mellan deltagarna.

Encourage friend to go with you to try this experience.

Nya sätt att kommunicera och relationer etableras

Vi lade märke till att det under processen fanns flera tecken på att vi tillsammans skapat en säker gemensam plats där kommunikation och relationsbyggande var en nyckelkomponent. Kontakt mellan deltagare via sociala medier uppstod under projektet. Även efter projektet fanns det kontakt mellan många av deltagarna. Vi lärde känna varandra tillräckligt väl för att kunna varandras namn. Det är inte vad vi brukar känna till om våra besökare – och de brukar inte veta namnen på en stor del av museets personal heller.

Med den form av teater vi använde i projektet präglades inte situationerna av enkelriktad kommunikation. I stället kan en kommentar eller reflektion fångas, besvaras och omarbetas i ett rollspel eller genom att svara på ett brev. Utbytet och möjligheten att dela med sig av personliga erfarenheter bidrog till en förändrad relation. Yrkes- och privatlivets vanliga normer

och roller kunde ifrågasattes och testas. Det fanns en möjlighet, med hjälp av teaterövningar, att försöka ta en annan roll som var helt motsatt ens vanliga och inte i linje med ens egen övertygelse. En ny form av relation förflyttade de gränser och territorier som vi är vana vid. Med deltagare som tar initiativ kan till exempel formen på museets kommunikation ändras och den grafiska profilen frångås för att det passar

”Vi såg att det här sättet att arbeta hade förändrat beteendet, inte bara hos deltagare, men också hos museet som organisation.”

kommunikationssättet och för att museets inflytande minskar. Ett informellt sätt att kommunicera om och i museets utställningar och samlingar tar upp mer utrymme.

Strukturen i projektet, med en kärngrupp av ungdomar som arbetar tillsammans med forskare, designers och museipersonal, visade sig vara värdefull för att skapa ett tryggt sammanhang och bygga förtroende tillsammans. Skapandet av trygga sammanhang och platser har museet tagit vidare på flera sätt. Vi såg att det här sättet att arbeta hade förändrat beteendet, inte bara hos deltagare, men också hos museet som

organisation. Efter projektet bestämde vi oss för att arbeta på ett mer fokuserat sätt med teman för de kommande åren: först temat hållbarhet och efter det demokrati. Vi uppmuntrar kreativitet från museets medarbetare och från människor i samhället. Erfarenheterna från projektet Koldioxidteater har konkret lett till att museet haft ett avknopningsprojekt kallat Hållbart liv, där gymnasieelever producerat filmer baserade på vardagliga dilemman relaterade till klimatsituationen. Dessutom har vi ägnat vår största utställningslokal åt ett samarbete, där ett ”Tiny house” kommer att byggas av några unga människor samtidigt som det kommer att finnas hantverksworkshoppar i anslutning till det. Ett rum för samskapande som kallas ”Kraftverket” öppnas i en annan del av utställningslokalerna.

I dessa initiativ kommer vi att fortsätta undersöka hur en besökare blir mer av deltagare och producent av kunskap och utforskar möjliga framtider tillsammans med oss på museet. För oss är det viktigt att våra framtida initiativ för att utveckla deltagarkulturen integreras ännu mer i museets verksamhet för att få långsiktig effekt.

Få det att hända!

För att få projekt och nya initiativ som detta att bli av krävs det en djärvhet när det gäller att skriva ansökningar och kreativitet att hitta olika finansieringskällor och nya relevanta samarbeten. Museer och museers kunskap utgör en stark plattform för samarbete långt utöver vad många förväntar sig. Det här projektet kunde äga rum tack vare extern finansiering från Formas, forskningsråd för hållbar utveckling. Finansieringen var avgörande för att utveckla arbetet i den omfattning som vi kunde göra i projektet.

I framtiden, när vi arbetar för att skapa en kultur för deltagande i museer, måste vi vara beredda att ha en plan och även söka finansiering för olika "efterprojektmöjligheter". Vi gjorde vad vi kunde inom ramen för de resurser vi hade för att stödja relationerna med de unga deltagarna efter projektet. Till exempel erbjöd vi möjligheten att skriva denna bok tillsammans med andra i projektet – i linje med ambitionerna för Koldioxidteatern.

”Till exempel erbjöd vi
möjligheten att skriva denna
bok tillsammans”

Författare

Eden Allalouf studerar på Rudbeckianska gymnasiet i Västerås. Eden deltog i hela projektet och i sommarjobbet. Eden har ett stort intresse för andra kulturer, musik och dans.

Tova Anderberg Wallin bor i Riddarhyttan. Tova har studerat teater på Carlforsska gymnasiet i Västerås och lägger större delen av sin tid på teater. Hon deltog i projektets workshoppar och sommarjobbet.

Helena Arnell, utställningsproducent och museipedagog. Helena har en kandidatexamen i historia och etnologi. Hon har arbetat med utbildning på olika platser och former i många år. Hon var deltagare och pedagog från museet i projektet.

Henry Ash har varit politiskt aktiv i klimat- och relaterade frågor sedan 2016. Han har varit aktiv inom teater och annan performativ konst sedan 2014. Henry studerar för närvarande konst på gymnasiet. Han deltog i projektet som en av studenterna och sommarjobbade också på museet.

Anna Blom Allalouf är programansvarig antikvarie vid Västmanlands läns museum. Anna har en kandidatexamen i etnologi. Hon har arbetat med pedagogik och utställningar på museer i många år. Anna deltog i två av projektets workshoppar.

Birgit Brunklaus, senior forskare i hållbarhetsbedömning vid RISE. Hon har en doktorsexamen (2008). Birgit har ett särskilt intresse för kultursektorn. Hon utvecklar metoder som kombinerar livscykelanalys (LCA) och samhällsvetenskap. Hon var deltagare och CO2-expert i projektet.

Isa Espling har varit politiskt aktiv, med fokus på att bekämpa klimatförändringarna, sedan 2014. Isa tog nyligen studenten från gymnasieskolans estetiska program, med musikinriktning. Isa deltog i projektet och sommarjobbade på museet.

Laura Gottlieb, doktorand vid Mälardalens högskola. Hon har en bakgrund inom filosofi och informationsdesign. Hennes forskningsintressen omfattar skärningspunkten mellan dialog, design och transformation och hon har utvecklat Co2 Teatime i projektet.

Hayley Ho, designer vid RISE, har en kandidatexamen i produktdesign från Central Saint Martins, och över 10 års erfarenhet av att arbeta med design och kultur i London och Hong Kong. Hennes nuvarande fokus är meningsfulla samarbetsmetoder och processer för att ta itu med samhälls- och hållbarhetsfrågor. Hayley var designer, facilitator och deltagare i projektet.

Henry Larsen, docent vid Syddansk Universitet. Han har flera års erfarenhet som organisationskonsult och disputerade inom området ledarskap 2005. Henrys forskning berör den mänskliga interaktionens natur, och med den som utgångspunkt deltagande improvisationsteater. Han var en av initiativtagarna till projektet och bidrog genom att utveckla interaktioner och reflektioner i improviserade teatermetoder inom projektet.

Sofie Nyström, interaktionsdesigner vid RISE. Sofie har en kandidatexamen i kognitionsvetenskap och en magisterexamen i människa – datorinteraktion. Hennes forskningsintresse fokuserar på hur människor tolkar och interagerar

med information och teknik för att underlätta reflektioner och handlingar kopplade till miljömässig hållbarhet. Hon var designer och deltagare i projektet.

Lizette Reitsma, biträdande universitetslektor i design för hållbarhet och social förändring vid Malmö universitet. Hon har en doktorexamen i deltagande design (2015) från Northumbria University. Lizette har ett särskilt intresse av att föra fram olika perspektiv till klimatdebatten och att tillsammans reflektera genom att göra. Hon var en av initiativtagarna till och deltagare i projektet.

Merja Ryöppy, skådespelare och doktorand vid Syddansk Universitet. Hon har en kandidatexamen i deltagande teater och en civilingenjörsexamen i teknik. Merja använder sig av metoder från deltagande improvisationsteater i designforskningsprocesser för att förstå de pågående sociala och materiella relationerna mellan människor och objekt. Hon var initiativtagare till, skådespelare och deltagande forskare i projektet.

Jennie Schaeffer, affilierad designforskare vid Informationsdesign på Mälardalens högskola och länsmuseumchef för Västmanlands läns museum. Hon har en doktorexamen i Innovation och design (2014) och har tidigare arbetat som lärare, forskare och senare avdelningschef för Informationsdesign. Jennie har ett särskilt intresse för radikal innovation på organisations- och samhällsnivå, deltagande kulturer, artefakter och platser. Hon var en av initiativtagarna till projektet Koldioxidteater och projektledare.

Andreea Strineholm, bildkonstnär och designer. Hon har en kandidatexamen i scen- och kostymdesign och en masterexamen i Innovation och design. Hennes roll under projektet var att etablera onlinekommunikation med de unga deltagarna mellan workshopparna och samordna de två utställningarna som skapades under sommaren, samtidigt som hon arbetade med sin masteruppsats utifrån projektet.

Elena Strøbech, skådespelerska, dramatiker och facilitator. Född i Prag, Tjeckien, bosatt i Danmark. Utbildades vid Danmarks National School of Performing Arts i Köpenhamn. Sedan 2017 arbetar hon vid Syddansk Universitet i Kolding. Som teaterkonsult arbetar hon med olika intressenter i organisationer, genom improviserad teater. Som professionell skådespelerska och dramatiker är hon utbildad i att agera på det temporära i samspelet mellan människor.

Cornelia Vadlin har spelat och varit engagerad i teater sedan 2015. Cornelia tog studenten från Carlforsska gymnasiet i Sverige, med teater som huvudämne, sommaren 2020. Hon deltog i projektet och sommarjobbade på museet.

Om de deltagande institutionerna

Västmanlands läns museum är ett kulturhistoriskt museum vars verksamhetsområde sträcker sig över Västmanlands län i sin helhet. Västmanlands läns museums uppdrag är att bidra till ett levande kulturliv i hela Västmanland, att spela en aktiv roll i samhällsutvecklingen och att främja en hållbar regional utveckling. Länsmuseet har till uppgift att öka allmänhetens medvetenhet om den mångfald som finns inom Västmanlands kulturarv, förmedla och väcka opinion, främja kunskap om det föflutna och bredda invånarnas perspektiv på nutid och framtid.

Museets kontor, arkiv, bibliotek och utställningslokaler finns på Karlsgatan 2 i Västerås och

museets föremålsmagasin finns i det närliggande samhället Hallstahammar.

Är du intresserad av att lära känna museet bättre, kanske vill du bedriva forskning eller skapa andra projekt tillsammans med oss? Följ oss på Facebook och Instagram eller hör av dig till oss på Västmanlands läns museum!

Syddansk Universitet (SDU) erbjuder cirka 115 olika utbildningar som sträcker sig från kandidatexamen till doktorandstudier och bedriver forskning på campus i Slagelse, Odense, Kolding, Esbjerg och Sønderborg. SDU Kolding rymmer en internationellt erkänd och tvärvetenskaplig forskningsmiljö. Det är känt som ett livligt centrum för designforskning, deltagande innovations- och ledningsstudier och bedriver forskning med både offentliga och privata partners. De har framgångsrikt inrättat ett teaterlaboratorium som använder deltagande improvisationsteater i undervisning och forskning för att utveckla förståelse för innovationspraxis och förändringsprocesser.

RISE Research Institute of Sweden är ett oberoende statligt forskningsinstitut som rymmer ett brett utbud av forskningsområden, testbäddar och demonstrationsanläggningar samt nästan 3000 forskare inom olika områden. RISE Prototyping Sociations (tidigare RISE Interactive) har en bred portfölj av designforskningsprojekt. De genererar ny kunskap, utvecklar erfarenhetsprototyper och formar engagerande berättelser som riktar sig mot etisk omvandling av samhället. RISE Sustainable Assessment har över 25 års erfarenhet av arbete inom LCA.

Referenser

- ¹ Strineholm, I. A. (2019). Engaging Teenagers in Online Ethnographic Participatory Design. MSc. Thesis. Mälardalens University.
- ² Luck, R. (2018). What is it that makes participation in design participatory design? *Design Studies*, vol. 59, pp. 1–8.
- ³ Greenbaum, J., & Loi, D. (2012). Participation, the camel and the elephant of design: An introduction. *CoDesign*, vol. 8, in Luck, R. (2018). What is it that makes participation in design participatory design? *Design Studies*, vol. 59, pp. 1–8.
- ⁴ Margolies, E. (2016). Chapter 9: Object theatre. In Margolies, E. (Eds.) *Props: readings in theatre practice*. Palgrave MacMillan, London, United Kingdom. pp. 148–167.
- ⁵ Myatt, S., & Watt, D. (2012). From frozen sponges to plastic bags: Object theatre – A developing network. *Puppet Notebook 22*, pp. 19–22.
- ⁶ For example: Gottlieb, L., & Schaeffer, J. (2018). Co-production teatime. In *Proceedings of the 15th Participatory Design Conference: Short Papers, Situated Actions, Workshops and Tutorial – vol. 2*, no. 27, pp. 1–2.
- ⁷ Loi, D. (2007). Reflective probes, primitive probes and playful triggers. In *Proceedings of Ethnographic praxis in industry conference*, pp. 232–245.
- ⁸ Loi, D., & Burrows, P. (2004). A table, a box, friends and conversation: stimulating collaborative reflection’ and ‘A table, a box, friends and conversation: a reflective workshop. In *Proceedings of the 3rd Carfax International Conference on Reflective Practice: Reflection as a catalyst for change*, pp. 23–25.

⁹ Røyne, F., Brunklaus, B., Rex, E., Torén, J., & Cintas, O. (2019). Assessment Roadmap for Emerging Biobased Technologies: Identifying Sustainability Prospects with Multiple Perspectives. In *Proceedings of the Life Cycle Management Conference 2019*, vol. 9.

Brunklaus, B., Schnurr, M., & Sonesson, U. (2019). 8-ton society Sweden: Assessing the material footprint of sharing and circular lifestyles in housing, mobility and food. In *Proceedings of the Life Cycle Management Conference 2019*, vol. 9.

¹⁰ Von Weizsäcker, E.U, Lovins, A.B., & Lovins, L.H. (1997). *Factor Four: Doubling wealth, halving resource use*. Earthscan, London, United Kingdom.

¹¹ Simon, N. (2010). *The participatory museum*. Museum 2.0, Santa Cruz, CA, United States of America.

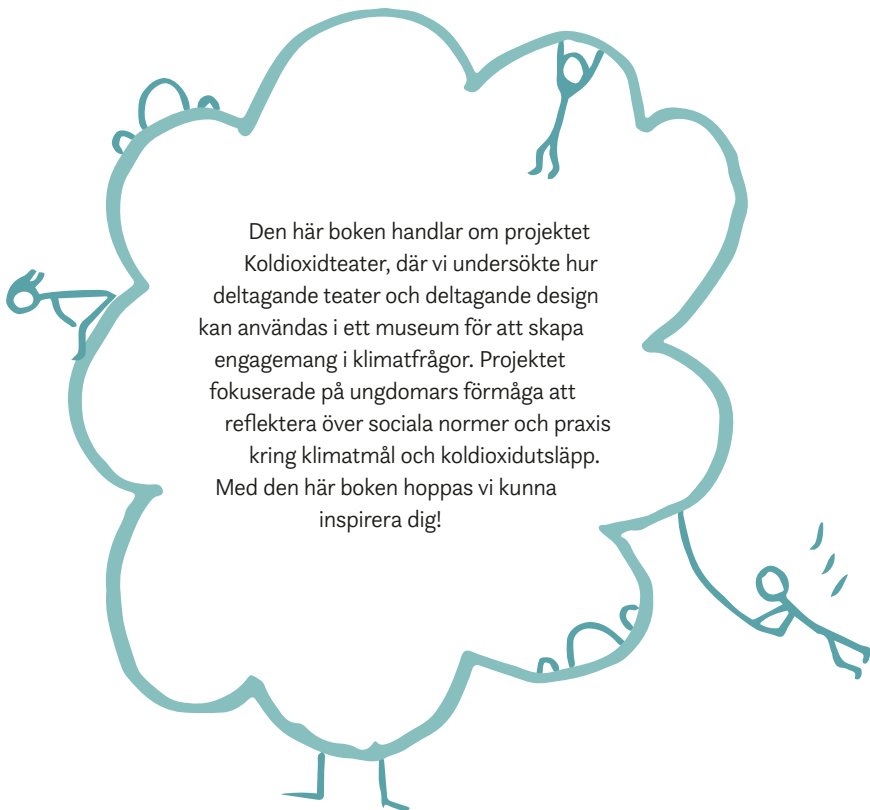
Några publikationer från projektet

Lizette Reitsma, Hayley Ho, Birgit Brunklaus, Sofie Nyström, Wasim Brikhan, Jennie Schaeffer, Merja Ryöppy, Henry Larsen, & Elena Strøbech. (2019). *Our burden – Carbondioxide theatre for climate action*. In *Proceedings of Nordes 2019: Who cares?*, No 8, ISSN 1604-9705.

Birgit Brunklaus, Lizette Reitsma, Jennie Schaeffer, Merja Ryöppy, Hayley Ho, & Sofie Nyström. (2019). *Carbon theatre in public spaces: Using participatory theatre and co-design methods in a museum for shaping low-carbon lifestyles*. In *Proceedings of the Life Cycle Management Conference 2019*, vol. 9.

Växandet inom oss, av Eden Allalouf

Den här boken handlar om projektet Koldioxidteater, där vi undersökte hur deltagande teater och deltagande design kan användas i ett museum för att skapa engagemang i klimatfrågor. Projektet fokuserade på ungdomars förmåga att reflektera över sociala normer och praxis kring klimatmål och koldioxidutsläpp. Med den här boken hoppas vi kunna inspirera dig!

ISBN 978-91-87828-70-6

